

XXVI ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневник

НА 91. заседание

Сряда, 7 август 1946 г.

(Открито в 16 ч. 12 м.)

Председателствувал подпредседателят д-р Пенчо Костурков. Секретари: д-р Георги Славчев и Георги Христов.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Стр.	
Отпуски	1027	Ради Найденов	1035
Питане	1027	Филип Филипов	1036
Законопроект	1043	м-р Антон Югов	1037
По дневния ред:		3. За строеж на общински жилища. (Първо четене)	1038
Проекторешение за одобрение 6. постановление на Мини- стерския съвет, взето в заседанието му от 10 юли 1946 г., протокол № 86, относно споразумението по отчуждаване на фабриката за кибрит при гара Косте- нец. (Приемане)	1027	Говорили: Райчо Славков	1038
Говорил м-р д-р Иван Стефанов	1028	Никола Павлов	1039
Законопроекти: 1. За санаторно-курортно управление. (Първо четене)	1028	Андрей Пенев	1040
Говорил м-р д-р Рачо Ангелов	1030	4. За временна задължителна служба на техниците с висше образование. (Първо четене)	1041
2. За трудово мобилизиране на безделници и празноски- тащи. (Първо четене)	1030	5. За изменение на чл. 7 от закона за предприемачите- строители. (Първо четене)	1041
Говорили: Трифон Трифонов	1031	6. За разрешаване на министъра на правосъдието да сключи заем от Българската земеделска и кооперативна банка за нуждите на работилниците и за стопанствата при затворите. (Първо четене)	1042
Тачо Даскалов	1033	7. За сключване заем от Българската земеделска и коопе- ративна банка в размер на 200.000.000 лв. за постройка на сграда за физико-математическия факултет при Уни- верситета „Св. Климент Охридски“. (Второ четене)	1043
Йордан Бодуров	1033	Дневен ред за следващото заседание	1043

Председателствувал д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Атанас Драгиев, Атанас Тотев, Билял Дурмазов, Васил Тодоров Чобанов, д-р Вяра Златарева, Георги Божков, Георги Хълчев, Георги Лазаров, Георги Бичев, Георги Босолов, Гьокко Габровски, Давид Нерохам, д-р Димитър Хаджиев, Екатерина Аврамова, Елена Кецкарова, Желю Желев, Желязко Петров, Иван Геновски, Иван Тонев, Иван Станков, д-р Иван Панов, Иван Тодоров, Иван Гутев, Иван Арнаудов, Иван Патолов, Йордан Пекарев, Кирил Клисурски, Кръстю Стойчев, Кръстю Недков, Кръстю Лексв, Лалю Ганчев, Малю Малев, Марин Маринов, Марин Станев Маринов, Марин Шиваров, Мара Тюркеджиева, Михаил Константинов, Николай Калев, Нинко Стефанов, Цело Целовски, Пенчо Рафаилов, Петър Ковачев, Петър Каменов, д-р Петър Тодоров, Петър Папайотов, Пенчо Шайтанов, Райко Дамянов, Радка п. Хлебарова, Славен Кударов, Слави Пушкарков, Станислав Гърнев, Стефан Кереков, Стефан Райнов, Стефан Каракозов, Стою Неделчев, Стоянка Анчева, Титко Чернотков, Тодор Иванов, Христо Юрков, Христо Тодоров, Христо Малинов, Цоло Кръстев, Янаки Иванов и Яни Янев)

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Кирил Клисурски — 1 ден, д-р Димитър Хаджиев — 2 дена, Пенчо Рафаилов — 3 дни, Марин Йосев — 3 дни, Георги Божков — 4 дни.

Понскан е отпуск, който следва да бъде разрешен от Народното събрание, от следните народни представители:

Стефан Кереков иска 2 дена отпуск по домашни причини. Които са съгласни с това искане, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вълко Червенков иска 2 дена отпуск по болест. Които са съгласни с това искане, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Иван Геновски иска 3 дни отпуск по обществена работа. Които са съгласни с това искане, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Стоянка Анчева иска 4 дни отпуск по обществена работа. Които са съгласни с това искане, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Елена Кецкарова иска 4 дни отпуск по болест. Които са съгласни с това искане, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Иван Арнаудов иска 4 дни по стопански причини. Които са съгласни с това искане, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Архангел Дамянов иска 4 дни отпуск по болест. Които са съгласни с това искане, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Мария Тотева иска 8 дни отпуск. Които са съгласни с това искане, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Христо Тодоров иска 8 дни по домашни причини. Които са съгласни с това искане, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е питане от народния представител Никола Марчев до министъра на търговията и продоволствието, министъра на индустрията и занаятите, министъра на правосъдието и министъра на вътрешните работи относно доставянето на недоброкачествен кожен материал на гр. Петрич. Питането ще бъде изпратено на г-да министрите.

Пристъпваме към разглеждане на точка първа от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за одобряване 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 юли 1946 г., протокол № 86 — относно споразумението по отчуждаване на фабриката за кибрит при гара Костенец.

Моля г-на секретаря да прочете проекторешението.

Секретар д-р Георги Славчев (з): (Чете)

„МОТИВИ

към проекторешението за одобряване на 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 юли 1946 г., протокол № 86

Г-да народни представители! Във връзка с отчуждаването от държавата на кибритената фабрика, гара Костенец, на Безименното привилегировано дружество за кибрит в България, считано от 1 юли 1943 г., и по ликвидирани договорните отношения между тях се заведоха съдебни дела, възникнаха спорове, претенции, които останаха неразрешени до м. юни н. г.

След заведени преговори в Стокхолм и по-късно в София и на основание 21. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 април 1946 г., протокол № 42, както и за да се подновят стопанските отношения между България и Швеция, бе сключено „Споразумение между българското правителство от една страна и от друга Шведското кибритено дружество в Йонкюпинг на 21 юни 1946 г. в София относно ликвидиранието на споровете между държавата и същото дружество по отчуждаването на фабриката му за кибрит при гара Костенец и на последствията от същото отчуждаване.“

Въпросното споразумение е одобрено от Министерския съвет с 6. постановление, взето в заседанието му от 10 юли 1946 г., протокол № 86. Налага се обаче то да бъде и ратифицирано със съответно решение от Народното събрание.

Като имате пред вид горизложеното, чест имам да ви помоля, г-да народни представители, да гласувате в текущата сесия на стоящото проекторешение.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобрение на 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 юли 1946 г., протокол № 86

Одобрява се 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 юли 1946 г., протокол № 86.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми народни представители и народни представители! Представеното проекторешение засяга една страница от нашето близко минало и аз ви моля да гласувате одобрение на постановлението на Министерския съвет от 10 юли 1946 г. За това имам няколко основания.

Преди всичко с това решение на Министерския съвет се туря край на един спор, който се затегна през време на войната и сега, след войната, се отрази доста зле, неблагоприятно върху стопанските отношения на нашата страна с Швеция. Колкото по-скоро този въпрос бъде разрешен, толкова по-добре ще бъде за възможностите да се развият стопанските връзки между двете страни.

Трябва да признаем, че беше възможно и по-рано да се получи едно разрешение на този въпрос за кибритената фабрика в Костенец. И аз съм напълно уверен, че по-рано разрешението на този въпрос щеше да стане при една условия много по-благоприятни за нас. Но това, което е закъсняло, трябва все пак да бъде ликвидирано, преодоляно. Не може да има никакво съмнение, че нашето народно стопанство има значителен интерес в поддържането на най-широки връзки с шведското народно стопанство. Швеция в много отношения е един богат източник на индустриални произведения и главно на най-интересните за нас произведения на машинната индустрия. На цял свят са известни съчмените лагери СКФ, които са един, така да се каже, специалитет на шведската индустрия. От друга страна шведското народно стопанство има значителни интереси към някои произведения на нашата страна — касае се преди всичко за произведения на нашето земеделско стопанство в суров или преработен вид. Особено голямо внимание се обръща в Швеция на нашите къспета, които там са един добър фураж.

Ние можем да бъдем уверени, че с уреждането на въпроса за фабриката в Костенец ще се създадат възможности за едно разширяване на стопанските връзки между България и Швеция. Аз имам основание да твърдя, че и от шведска страна се очакват такива благоприятни отражения върху нашите стопански връзки, очаква се тяхното съживяване, разширяване.

Нека изкажа пред вас надеждата, че с ликвидирането на този въпрос ние ще можем по-лесно и по-резултатно да развием стопанските връзки между България и Швеция. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Ония г-да народни представители, които приемат предложението за одобрение 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 юли 1946 г., протокол № 86, относно споразумението по отчуждаване на фабриката за кибрит до гара Костенец, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за санаторно курортно управление.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар д-р Георги Славчев (з): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за санаторно курортно управление

Г-да народни представители! Богатството на страната ни с разнообразни лечебни минерални води, калища и климат, красива природа, изобилие на витаминозни плодове и зеленчуци, на млечни и други хранителни продукти я характеризират като такава с големи перспективи за първокласен, дори и с международно значение курорт.

Въпреки тези хубави перспективи, по общоизвестни причини, санаторно-курортното дело в България е крайно изостанало, по-голяма част от минералните ни бани са такива, каквито са били още от турско време, с несъществени подобрения, каптажите на някои от изворите ни — дори от римско време, а за морските и планински курорти е направено още по-малко.

Постъпването и лекуването на болните в курортите става хаотично — безпланово, без оглед на индикациите и контрандикациите, без оглед на капацитета на курортите, без съответно медицинско наблюдение и курортен режим, без най-послед отчети за резултатите от лекуването в курортите.

Освен това отсъстват каквито и да било сериозни проувания върху лековитостта на нашите курорти. В това отношение и досегашното грубо емпиризм.

Състоянието на санаторно-курортното дело в България не съответствува на курортното, икономическо и обществено-политическо развитие на страната, поради което не могат да бъдат задоволени минималните нужди на народа от курортно лечение.

Правилното развитие на санаторно-курортното дело, като комплексна балнео-, физико-, климато-, таласо- и диетотерапия; с лечебна физкултура и масажи, която е една от най-ефикасните, както и организацията на почивката на трудещите се, имат голямо принципиално значение в провеждането на новата отечественофронтовска здравна политика.

Такова развитие на санаторно-курортното дело и на организираната почивка след тежкото фашистко наследство и разорение от продължителната война е възможно само чрез мобилизация на всички вътрешни курортни ресурси на страната и отделянето на санаторно-курортното дело като автономно предприятие на принципа на самоиздръжката.

За тази цел е необходимо да се учреди при Министерството на народното здраве автономно санаторно-курортно предприятие, като му се предадат всички държавни и тия на професионалните организации (последните само за стопанисване) сгради при курортите, заедно с всички им инвентар; всички досега известни държавни минерални извори и бани и някои от преотстъпените на общината в сегашното им състояние; всички покрити и непокрити имоти, които се числят към държавните учреждения и професионалните съюзи, намиращи се в курортните местности, като постройки земи, градини, гори, паркове и други; всички подходящи за целта имоти в курортните места, конфискувани по закона за защитата на народната власт и по закона за незаконно забогателите и чрез спекула; взети под наем подходящи вили и хотели в района на курортите и др.

Ето защо ви моля, г-да народни представители, да разгледате и приемете приложенния законопроект.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на народното здраве: Д-р Рачо Ангелов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за санаторно курортно управление

I. Учредяване и цел

Чл. 1. При Министерството на народното здраве се учредява отделно автономно предприятие под името „Санаторно курортно управление“.

Чл. 2. Целта на предприятието е:

- обединяване, рационално използване и рекламиране на банските, морските и планинските курорти;
- създаване на научна база (Институт курортология) за проучване лечебността на курортите и изработване индикации и контрандикации за правилното напътване и ефикасно лекуване на болните в курортите;
- стопанисване, поддържане и построяване на нови сгради, санаториуми, почивни домове, бани, павилиони, басейни, плажове, вегетационни къщи и други;
- обзавеждане образцови стопанства предимно за нуждите на лекуващите се и почиващите в курортите;
- каптаж и охрана на минералните извори.

Чл. 3. Предприятието се образува:

- от всички досега известни държавни минерални извори и бани и такива, които за в бъдеще ще се открият;
- от всички онези общински минерални извори и бани, отдадени със специален закон на общините, ако същите не са изпълнили предвидените в закона условия.

Отменяването на последните ще става с постановление на Министерския съвет.

- от всички държавни сгради и имоти в района на курорта, които могат да се използват във връзка с него, заедно с всички им инвентар, в това число и конфискуваните по закона за защита на народната власт, по закона за незаконно забогателите и чрез спекула.

Забележка. Всички лечебни, почивни станции и хотели заедно със собствената им земя и всички им инвентар, собственост на: общините, кооперативните, професионалните съюзи, сдружения и фондове, намиращи се в района на курортните места, остават собственост на същите, но при поискване се стопанисват от санаторно-курортното управление.

В такъв случай представителите им ще имат право да участват в управлението на санаторно-курортното дело по начин, указан в чл. 9 от настоящия закон.

Нуждите от пребиваване на членовете на тия учреждения в курортите се задоволяват с предпочитане, в размер не по-малък от този, който са имали до влизане на настоящия закон в сила.

Ако посочените учреждения и професионални съюзи откажат да предадат при поискване своите лечебни заведения, почивни станции и други имоти, заедно с всички им инвентар, министърът на народното здраве издава заповед за изземването им по административен ред.

При приемане инвентара същият се оценява по инвентарна стойност, от която се спада амортизацията му. По същия начин се процедира при връщане на същия на съответната организация или община.

При връщане на имотите, визирани по-горе, ако от санаторно-курортното управление са направени подобрения на същите, стопаните им се задължават да заплащат стойността им, след като се приспадне евентуалната амортизация на подобренията.

Приемането и предаването на имуществата става от комисия в състав: представител на санаторно-курортното управление, на сдружението, общината или стопанина, на когото е имотът, и вещо лице.

Членовете на различните организации, които участвуват с имоти и капитали в санаторно-курортното управление, се приемат на лечение и издръжка, като заплащат такси по специална тарифа, определена в правилника за приложение настоящия закон.

Наем или друго обезщетение, с изключение за имоти на частни лица, не се плащат от санаторно-курортното управление, като се смята, че същото в това отношение се е отчело пред общините и различните организации с поемане задължението да приема членовете им.

За новите строежи на сгради санаторно-курортното предприятие ще използва и съответно предвидените суми за тази цел от отделните организации, като строят им ще става по принципа на етажната собственост, с което задоволяването на членовете им от лекуване ще се увеличи.

Чл. 4. Морските плажове, заедно с морските бани и други постройките към тях, собственост на общините, остават в тяхно владение и собственост, като отделни общински курортни предприятия, бюджетите на които се гласуват от общинските съвети, а се утвърждават от министъра на народното здраве, по доклад на санаторно-курортното управление.

Приходите на общинските курортни предприятия се внасят в специален фонд и се ползват изключително за подобрене, разширение и поддържане на курорта, с разрешение и по план, даден от санаторно-курортното управление. В противен случай използването на курортите може, с заповед на министъра на народното здраве, да бъде отнето в полза на санаторно-курортното управление.

Чл. 5. За разширение стопанството на курорта или за нуждите на нови постройките и паркове, ако определените места не са собственост на държавата, същите се отчуждават по спешност в полза на санаторно-курортното управление, по закона за отчуждаване чужди имоти за държавна и обществена полза.

Цената, която следва да се заплати, не бива да надвишава пет пъти емлячната оценка на имотите.

Влизането във владение на отчуждените имоти става по административен ред, с заповед на министъра на народното здраве, след заплащане стойността им.

Чл. 6. Приходите на санаторно-курортното управление са:

- а) от експлоатация на имотите;
- б) от продажба на билети за лекуване в минералните бани, от такси за лечение, изследвания и др. в лечебните станции и Института по курортология и от заплащане на прегледи;
- в) от сумите, които ще внася дружеството „Български Червен кръст“ за продажбата на минералните води, съгласно наредба за отстъпване на „Българския Червен кръст“ правото за продажба на всички минерални води в страната, които преминават от фонд „Лечебни сгради“ в санаторно-курортното управление;
- г) от съществуващия фонд „Благоустройство и разхубавяване на здравните места“ по 2 лв. на всеки продаден бански билет, който преминава за сметка на санаторно-курортното управление;
- д) от приходите на електрическите бански централи и други;
- е) от ежегодно предвидявани суми в бюджетите на държавните, държавно-автономните, общински, кооперативни, профсъюзни и други учреждения, сдружения и фондове, определени за строежи, лечение и издръжка в курорта техни членове.

Забележка. За безплатно лекуващите се, съгласно разпоредбите на съществуващи наредби и закони, таксите за лечение и други се заплащат от държавата или съответните организации.

- ж) от сключени заеми от кредитни институти;
- з) от намереното във всички обществени заведения в района на курортите при публикуването на закона и внесено в бъдеще за сметка на същите: вино по 5 лв. на литър, ракия по 10 лв. на литър, а за луксоаните (в бутилки) вино — 10 лв. на литър, ракия, ликьори и др. по 20 лв. на литър.

Забележка. Фиксираните в точка „з“ суми се внасят от собствениците на заведенията в Българска земеделска и кооперативна банка за сметка на управлението на курорта, в който се внасят спиртните питиета, преди да се снабдят с преносително за пренасяне на спиртните питиета в заведенията си. Едната половина на вносният лист се представя на учреждениято, което издава преносително, прикрепя се към него, след което се представя в курортното управление от общинската власт на курорта, в който се внасят спиртните питиета, след като ги е получило от преносителя.

За намерените след влизането на този закон в сила спиртни питиета в заведенията, намиращи се в курорта, показаните в точка „з“ суми се плащат в курортното управление най-късно пет дни след измерването му.

- и) от помощи, дарения и пр.

Чл. 7. Събирането от общините, съгласно закона за градежите и селските общини, курортно право не може да се използва от тях за никакви други цели, освен за благоустрояване и разхубавяване на курортите.

Тези суми се внасят в Българска земеделска и кооперативна банка и фонд „Благоустройство и разхубавяване на курортите“ за сметка на общината. Разходването на тези суми става само с разрешение на санаторно-курортното управление и то за обекти, определени от него, съгласно със специалния план на благоустрояването на дадения курорт.

По същия начин се изразходват и всички други такси, събирани от общините, свързани със съществуването на курорта.

Чл. 8. Всички приходи, изложени в чл. 6 и букви а, б, в, г, д, ж, з, и, се внасят от съответните отчетници за сметка на санаторно-курортното управление в Българска земеделска и кооперативна банка.

II. Управление

Чл. 9. Предприятието се управлява от управителния съвет, състоящ се от компетентни лица, определени в правилника, и представителите на различните организации, които, съгласно забележката в чл. 3 от настоящия закон, влизат в състав на санаторно-курортното управление. Числото на представителите на държавата и на другите сдружения се определя от материалното им участие в изграждането му. Числото на членовете на управителния съвет е 15.

Чл. 10. Членовете на управителния съвет се назначават за пет години от министъра на народното здраве. Представителите на организациите се представят за назначение от последните. След изтичането на горния срок те могат да бъдат преназначавани.

Уволнението на същите се допуска при доказано провинение или недейтелност също от министъра на народното здраве, без да се спазва определеният срок.

В управителния съвет влизат по право директорът на санаторно-курортното управление и началниците на медицинския, техническия, стопанския, финансовия, снабдителния и научно-курортния отдели, които и образуват неговия изпълнителен комитет.

Управителният съвет се председателства от директора на санаторно-курортното управление.

Чл. 11. Управителният съвет ръководи дейността на предприятието във всичките му проявления и се грижи за доброто му и резултатно стопанисване. Той определя и гаранциите на отчетниците.

Чл. 12. Предприятието се представлява и задължава от директора и един от членовете на изпълнителния комитет.

III. Бюджет и отчетност на предприятието

Чл. 13. Бюджетът на предприятието се съставя от управителния съвет и се одобрява от министъра на народното здраве.

Чл. 14. Произвеждането и оправдаването на бюджетните разходи става по решение на управителния съвет. Законът за б. о. п. не е задължителен.

Чл. 15. Ежегодните бюджетни излишъци от дейността на предприятието се разпределят, както следва: отделят се суми за разширение и подобрене на постройките при летовищата и минералните бани, постройките на нови такива при банските, планински и морски курорти, постройка Институт курортология, разрешен фонд и др.

Чл. 16. Проверката на отчета, счетоводните записвания и годишните равностметки се извършват от надзорен съвет в състав: представител на министъра на народното здраве, един съветник от Върховната сметна палата, назначен от председателя на палатата, и един представител на министъра на финансите.

За констатираното при проверката надзорният съвет изготвя доклад до министъра на народното здраве.

Чл. 17. Годишните равностметки и докладите на надзорния съвет се представят за одобрение на министъра на народното здраве с доклад от управителния съвет най-късно до 31 март на следващата година.

Министърът на народното здраве или упълномощеното от него лице се произнася за редовността на приходите и извършените разходи в продължение на три месеца от деня, в който му са представени годишните равностметки и докладите.

Чл. 18. Членовете на управителния и надзорен съвети получават възнаграждения, а изпълнителният комитет и заплати, определени по бюджета на предприятието.

IV. Наказателни разпоредения

Чл. 19. Всички натоварени лица със събиране на суми за сметка на санаторно-курортното управление плащат за всяка ненавременно внесена събрава сума 1% лихва месечно.

Чл. 20. Отчетниците касиери се отчетят пред домакина всеки ден, а домакинът-отчетник внася всяка седмица приходите в Българска земеделска и кооперативна банка.

Чл. 21. В случай на неизплащане в определения срок сумите, фиксирани в чл. 5, точка „з“, след внасянето или измерването на количествата спиртни питиета в района на курорта, притежателите се глобяват в двоен размер на дължимата сума и се начислява с лихва 1% месечно за същата сума.

Чл. 22. Контролата във връзка с постъпленията на средствата по чл. 5, точка „з“, се упражнява от курортните, акцизни, финансови и санитарните органи.

Чл. 23. Който съзнателно повреди или унищожи сгради, съоръжения, материали или други вещи, принадлежащи на предприятието, се наказва, ако не подлежи на по-тежко наказание, със строг тъмничен затвор до 10 години и глоба в размер на причинената щета.

Със същото наказание се наказва и онзи, който открадне или обсеби материали и други вещи, принадлежащи на предприятието.

Чл. 24. Който използва материали, вещи, стоки и други, принадлежащи на предприятието, без за това да има право, се наказва с глоба от 2.000 до 100.000 лв. и тъмничен затвор до една година.

Чл. 25. Виновините по членове 23 и 24 се осъждат да заплатят причинените вреди и загуби.

Чл. 26. Всички нарушения на настоящия закон се констатиран с актове от органите на предприятието и от тези на Министерството на народното здраве.

Чл. 27. Въз основа на съставените актове се издават наказателни постановления от председателя на предприятието или упълномощеното от него лице, когато наказанието е само глоба.

Наказателните постановления се обжалват по реда на книга VI, глава V, от закона за наказателното съдопроизводство.

Чл. 28. Актовете за нарушения, за които се предвижда наказание и затвор, се изпращат на съответните съдебни лица и места.

Чл. 29. Наказателните постановления за наложени глоби и щети до 10.000 лв. не подлежат на обжалване.

Чл. 30. Когато нарушението е извършено от представители на дружеството или сдружението глобата се налага солидарно на тия лица и на дружеството или сдружението, а наказанието — затвор на извършителите лично.

Общи разпореджания

Чл. 31. Всички машини, уреди, апарати и др., необходими за строежите и обслужване, които се доставят от странство, се освобождават от вносни мита и всички други данъци, такси, бери, включително и таксата по чл. 3 от закона за митниците и товарното право.

Чл. 32. За добиване на карьерни материали: камъни, чакъл, пясък и др. от държавни, общински и обществени-църковни, фондови кариери за нуждите на всички строежи на санаторно-курортното управление, последното не заплаща никакви такси.

Чл. 33. За пълното и правилно използване на курортите от санаторно-курортното управление се изработва план за цялостното изграждане на всеки един от тях. В плана се указват големината и видът на необходимите строежи. В съгласие с това, в района на курортите се забранява строеж от когото и да било на: хотели, вили, почивни станции и други, имащи за цел използване на курорта, без строежите да са съобразени с общия план за развитието на курорта. Одобрение на плановете и разрешаването на строежа става от санаторно-курортното управление.

Чл. 34. За приложение на този закон управителният съвет изработва правилник и отделни наредби, одобрени от министъра на народното здраве.

Чл. 35. Този закон влиза в сила от деня на публикацията му в „Държавен вестник“ и отменя всички общи и особени закони, наредби, правилници, които му противоречат.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата г-н министърът на народното здраве.

Министър д-р Рачо Ангелов: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Други народни представители и народни представители! Понеже от представителите на партията, които влизат в Отечественния фронт, не искат да вземат думата, за да се изкажат специално по този законопроект, тъй като го приемат по принцип и не желаят да отнемат свободното време на Народното събрание, аз ще си позволя да кажа само няколко думи.

Този законопроект е от извънредно голямо значение. С него се цели да се урегулират и организират нашите курорти и специално нашите минерални източници. Това е много важно и съществено. Какво представлява нашата страна, нашата ролина в сравнение с другите страни в Европа? Нашата страна в географско и климатично отношение стои може би най-горе, в сравнение с всички страни в Европа. Ние сме една страна извънредно ценна във всяко отношение. За голямо съжаление обаче досега е направено твърде малко, за да не кажа абсолютно нищо, за да може действително нашата страна да представлява една градина, би могло да се каже — една райска градина.

Това е вярно, няма защо да се хвалим; този факт трябва да го констатираме. Климатът у нас е чудесен — той нито е северен, нито е съвършено южен. Той е климат, който създава прекрасни условия за живеене. Ние имаме географска обстановка, ако не по-хубава, във всеки случай не по-лоша от тази в Швейцария, където са устроени маса курорти. Но там, в Швейцария, всичко е добре уредено и организирано, а у нас това нещо го няма. В Швейцария, по планините, в Алпите, има великолепни пътища и можете да отидете където искате с превозни средства. У нас това нещо го няма и не може да го има а скоро време. С този законопроект ние целим да постигнем известни резултати, които ще бъдат извънредно ценни във всяко отношение.

Минерални източници, както казах, ние имаме може би най-много от всички други страни в Европа. В сравнение със Съветския съюз ние имаме колосален брой минерални извори. Съветският съюз има минерални извори само в южната част на страната, в Кавказ. Ние имаме повече от 60 минерални източници, които са известни, знаем ги всички; в тях хората ходят да се лекуват. А такива воти, които са неизвестни, или са известни само на твърде малко местни жители, са твърде много. Те още не са изследвани, не са проучени. Ако и те се изследват и проучат, ние ще имаме колосален брой минерални източници.

Каква е нашата цел? Да организираме именно тези минерални източници, за да ги използваме нашето население, а в същото време да станат едно такова място, което ще прави чест на страната и ще привлича даже посетители от странство. Ние имаме, повтарям, извънредно много минерални източници, но за голямо съжаление те са изследвани само повърхностно. Взема се вода, прави се химически анализи и повече нищо. Изследвания и проучвания, каквито са правени, да кажем, в Съветския съюз и в други страни на Европа, ние нямаме.

У нас се знае, че известен минерален източник лекува едн-коя си болест и, хайде, хората тръгват да се лекуват. Но дали действително този минерален източник лекува такива болести, никой нищо положително не знае. Някоя баба или старец казал и, хайде, всички тръгват. Това е едно голямо недоразумение.

Д-р Васил Ханджиев (з): Какви баби! Нали ние стоим зад тази работа.

Министър д-р Рачо Ангелов: Стоим, но не сме се справили напълно с тази работа. В Съветския съюз са проучени основно минералните източници. След като един минерален източник бъде проучен химически, почва се проучването, какви болести може да лекува; и не само какви болести лекува, а там се проучва, коя болест, в кой период от боледуването може да се лекува. Защото

има минерални източници, които лекуват известни болести само в известен период, а в други периоди никаква полза не принасят, а може би са и вредни. Това у нас не е проучено, не е систематизирано, това нещо го нямаме, а това нещо трябва да стане, защото е много важно.

В Съветския съюз има специални проучвания. Издаден е един специален том, доста голям, макар че имат малко минерални източници. В този том всичко е така оточено, че всеки, без да бъде лекар, специалист, като отвори и прочете, може да се запознае най-основно, кой минерален източник какво лекува и в кой период на болестта. Само тогава може да има полза.

Около минералните извори у нас не е направено абсолютно нищо, няма благоустройство, а това нещо трябва да стане. Нашите минерални източници трябва да се благоустроят във всяко отношение. Например вземете Овчата купел, при София. От м. май и юни като стихия вървят хора от цяла България да се лекуват там. Някои се излекуват, някои не се излекуват, но във всеки случай вървят. Зимно време обаче там никой не може да се лекува. Защо? Защото няма условия. Идте например в Унгарица, в Будапеща. Там имате всичко за лекуване и през зимата. Защо? Построен е до самата баня специален болничен институт. Всеки може да живее там зимно време. Баните имат специален покрив коридор, който е топъл. По него болните отиват до банята, лекуват се и се връщат. Въобще всичко е направено, както му е редът.

У нас какво е положението? Ще се изкъпеш, ще излезеш вън и ще изстинееш — това, което си спечелил, ще го изгубиш два пъти. Сега ние сме почнали строеж при Овчата купел. Специален институт се учредява. Това ще бъде началото. Но почти всички други бани нямат абсолютно нищо устроено така, както трябва да бъде от медицинско гледище. Например вземете минералните бани в Хисаря. Там има 5—6 източника, различни по температура и по състав. Там абсолютно нищо не е направено. Както е останало от турско време, така е и сега.

Този законопроект цели да организира и да направи всичко възможно, щото тези източници действително да се използват най-по-добре и да бъдат полезни на населението в пълния смисъл на думата. Ако ние направим приблизително така, както е в Унгарица, ще имаме възможност да привлечем хора от вън от странство, а ще има полза и нашето население. Сега населението почти не може да използва минералните източници у нас, защото нито има организация, нито има възможност да се разположи, както трябва. Отива, окъпе се, вземе си дрехите и пътува, измъчва се и т. н. Изобщо никъде няма добре организирана служба, за да може действително населението да разчита, че ще има полза.

Ето затова се внася този законопроект. В началото ние ще вземем някои помещения, построени около баните. Това не значи, че ще ги реквизираме или конфискуваме напълно. Ние ще направим, както Съветския съюз — ще ги използваме и след това ще ги върнем, като платим наем и т. н. На първо време, казвам, е необходимо да вземем за използване тези помещения около баните, обаче ние с определен план ще се мъчим да направим нашите курорти модерни в пълния смисъл на думата, като ги поставим на научна база.

Крум Кюляков (к): Крайно време е.

Министър д-р Рачо Ангелов: Тогава ние ще можем да кажем, че действително имаме курорти, ще можем да кажем: заповядайте, ще имате полза в тези курорти. Една такава малка страна, като нашата, да има повече от 60 хубави минерални източници! Действително това е извънредно ценно нещо и ние трябва непременно да вържим сметка за него.

Как изглеждам тези съображения, аз си позволявам да ви предложа този законопроект. Надявам се, че той ще се обсъди много внимателно в комисията, която ще го разгледа утре подробно. Ако трябва някои допълнения и оточения да се направят, ще се направят в комисията. Надявам се, че законопроектът ще бъде приет, защото е действително извънредно ценен и важен. Той трябва на всяка цена да се проведе и да стане реално дело. Затуй ви моля да прегледате този законопроект, за да може още утре да стане закон и да почнем да работим в това направление. (Продължителни ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Няма записани оратори. Пристъпваме към гласуване. Които г-да народни представители пригизат на първо четене законопроекта за санаторно-курортно управление, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, събраниято приема.

Пристъпваме към точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за трудово мобилизиране на безземелниците и празноскиятите. (Продължителни ръкоплескания)

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар д-р Георги Славчев (з): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за трудово мобилизиране на безземелници и празноскиятите

Г-да народни представители! Правителството на Отечественния фронт полага големи грижи за подобрене материалното благосъстояние и бита на българския народ, за повдигане производството и благоустройството на страната. Производителните слоеве на населението са обект на особени грижи на правителството, което им оказва всеотдайна помощ и съдействие, за да развият максимума

на своите производителни творчески сили за благото на родината. Фабриците и предприятията, родните полета и градините са свидетели на небивад трудов ентузиазъм и съревнувание, които със всеки изминат ден увеличават националния доход и възстановяват националното ни стопанство, хищнически ограбвано от хитлеристките завоеватели. Целият трудов народ е впрсгал своите сили в това голямо дело.

Има обаче граждани и гражданки, предимно жители на градовете, които, свикнали още от фашисткия режим да живеят леко и охолно, без да работят, да получават на готово всички блага, без да участват сами в процеса на производството, да прекарват времето си в безделие, празноскитане, лентийство, в разни питейни заведения, кафенета, барове, в сладкарници и други подобни, въпреки че са способни да работят и с труд да припечелват прехраната си. Това са такава категория граждани, които със своето безделие и разгулен живот нанасят удари върху здравия обществен морал. За това тяхно поведение и начин на живот, тяхното отношение към общонародните задачи и интереси възбужда дълбоко и справедливо възмущение сред нашия трудов и честен народ, и не един път досега сред народа се повдига основателно повикът да се привлечат към общополезен и производителен труд, всички работоспособни български граждани и гражданки, за да се тури край на паразитното съществуване на онези, които по лек начин, по нечестни пътища си осигуряват средствата за един охолн и празен живот, без нищо да работят.

Безделието винаги е било една обществена язва. То е източник на всички пороци, на морално и битово разложение. Съществуването на лентийството, безделието и празноскитането оказва лошо въздействие сред всички слоеве и среди на народа, като от една страна дава лош пример и насърчава пороците и моралното разложение на много неукрепнали млади хора, а от друга страна предизвиква гнева и недоволството на трудещите се, които с почтен труд изкарват прехраната си и изграждат материалната култура и прогреса на страната ни. В този смисъл безделието се явява като един фактор за смущение на общественото спокойствие, като фактор на разложение и насаждане на лоши пороци.

Отечественофронтовската общественост не може да толерира повече скандалния начин на живот на безделиците и паразитите в един момент, когато се правят върховни усилия за възстановяване на страната и развитието на производството. По всички тези съображения трябва да се вземат сериозни и енергични мерки за изкореняването на това обществено зло. Предлагаият законопроект за трудово мобилизиране на лица, които не се занимават с общественополезен труд, е предназначен да разреши именно тази задача. Той дава право на властта да мобилизира всички работоспособни български граждани и гражданки, които нямат установено занятие, не работят нищо и прекарват времето си в безделие, на задължителен обществен труд, с цел да бъдат приучени на полезна работа, да се развие у тях чувството на обществена солидарност, на любов към труда и се премахнат лошите им привички. Същевременно да използва тяхната физическа и умствена енергия, за да бъде тя оползотворена в полезни творчески инициативи.

Срокът за мобилизирането е шестмесечен. През това време мобилизираните не само ще се приучат към полезен труд, но и ще се възпитават в демократично-прогресивен дух, за да станат добри граждани, полезни на своя народ и родина. Работните групи ще се изпращат на работа в места и обекти, определени от Министерството на вътрешните работи. За тази цел при министерството се създава специална служба.

Подробностите по прилагане на закона ще се уредят с правилник.

По всички тези съображения, моля, г-да народни представители, да разгледаат и гласуват представения законопроект.

София, август 1946 г.

Министър на вътрешните работи: Ант. Югов
(Бурни ръкоплескания)

Райко Дамянов (к): Хайде да се сложи край на зозешкото царство.

Д-р Васил Ханджиев (з): Да живее вносителят на законопроекта Антон Югов!

Цветан Капитанов (з): Да стане световна реформа!

Секретар д-р Георги Славчев (з): (Чете)

„ЗАКОНПРОЕКТ

за трудово мобилизиране на безделици и празноскитачи

I. Общи положения

Чл. 1. Всички работоспособни български поданици от двата пола, навършили 16-годишна възраст и не по-стари от 45 години, които са се отделили от безделие, празноскитане или прекарват голяма част от времето си в питейни заведения, кафенета, барове, сладкарници и други подобни, се мобилизират на задължителен обществен труд.

Чл. 2. Трудовото мобилизиране цели да приучи мобилизираните на полезен труд, да развие у тях любов към обществената работа, да премахне лошите им привички и същевременно да използва физическата им енергия и умствените им способности за повдигане на производството и благоустройството на страната.

Чл. 3. Трудът на мобилизираните се използва за общополезни мероприятия, като: напрана на пътища, железопътни линии, канали, мостове, постройките, укрепване пороцища, корекция на реки, залеся-

ване, обработване на държавни или обществени стопанства, работене в мини кариери, фабрики, работилници и други подобни, съобразно пола и възрастта на мобилизираните.

Младешките от 16 до 20 години се организират в отделни групи и се поставят при особени условия за възпитание, просвета и труд.

Чл. 4. Срокът за трудово мобилизиране по настоящия закон е до 6 месеца и не се счита като трудова или военна служба.

Лица, които след освобождаването им, в продължение на 6 месеца не са започнали никаква общественно-полезна работа, могат да бъдат отново мобилизирани.

Чл. 5. Освобождават се от трудово мобилизиране:

а) Болните или неспособните за физически или умствен труд, което ще се констатира от специална медицинска комисия, назначена от министъра на вътрешните работи.

б) Повиканите във войската или трудовите части 10 дни преди явяването им в казармата, а трудово мобилизираните се освобождават 20 дни преди постъпването им на военна служба.

II. Организация

Чл. 6. При Министерството на вътрешните работи се учредява специална служба, която има за задача прилагането на настоящия закон.

Чл. 7. Трудовото мобилизиране се извършва с заповед на министъра на вътрешните работи или на негово лице. Органите на администрацията и милицията установяват списък на лицата, определени в чл. 1, и го представят, с мотивиран доклад, за всяко лице поотделно, на министъра на вътрешните работи.

Заповедта за мобилизиране подлежи на обжалване пред специална комисия, назначена от министъра на вътрешните работи, в 7-дневен срок от връчването ѝ.

Чл. 8. Трудово мобилизираните се организират в работни групи отделно мъжете от жените, които се изпращат на работа в места и на обекти, определени от министъра на вътрешните работи.

Чл. 9. С цел да се подготвят и превъзпитат мобилизираните, може да се откриват технически или занаятчийски работилници, образцови стопанства или да се използват съществуващите такива.

Наред с това се вземат подходящи мерки за системно просвещение и превъзпитание на мобилизираните в демократичен и прогресивен дух.

Чл. 10. Работните групи, работилниците и стопанствата имат свои управления с необходимия персонал, определен в съответните щатове.

III. Наказателни разпоредби

Чл. 11. Който съзнателно, по разни причини, се отклони от трудово мобилизиране след получаване на заповедта и преди постъпване в трудовите групи, се наказва с тъмничен затвор и глоба до 10.000 лв.

По отношение на маловръстните се прилагат постановленията на закона за съдилищата за маловръстни.

Чл. 12. Отклонилите се от трудово мобилизиране, след почване на изпълнението му, се наказват:

- а) които са се отклонили до 5 дни — дисциплинарно;
- б) които са се отклонили от 5 до 10 дни — с тъмничен затвор до една година;
- в) отклонилите се за повече от 10 дни — с тъмничен затвор до 3 години.

Наказанието тъмничен затвор се излежава от осъдения след изтичане срока за трудово мобилизиране. Дните, през които мобилизираните се е отклонил, се доизслужват.

Чл. 13. Който чрез печата, в публични речи или по какъвто и да е начин подбужда към неизпълнение на заповедта за трудово мобилизиране, или въобще към неизпълнение на настоящия закон, наказва се с тъмничен затвор и глоба до 100.000 лв.

Чл. 14. Подробностите по приложението на този закон, относно работата на групите и техните поделения, реда и дисциплината, се уреждат от специален правилник и наредби, издадени от министъра на вътрешните работи.

Председателствуваш Д-р Пенчо Костурков: Пристъпваме към разисквания.

Има думата народният представител г-н Трифон Трифонов.

Трифон Трифонов (зв): (От трибуната) Г-да народни представители! Измененията, които настъпиха в нашия политически живот от 9 септември насам, белжеят един праг не само в нашето политическо развитие, но изобщо в развитието на всички области на нашия живот — политическа, стопанска, социална, културна. Ние не само провалихме омразния фашистки режим, не само ликвидирахме с потисническите дворцови клики, но създадохме и условия за едно правилно развитие на нашия живот и за неговото пълно демократизиране. Условието за живот и работа се промениха значително и се подобряват всеки ден. Създават се условия за проявление на всички, които искат да пласират енергията и способностите си в общественно-полезен и производителен труд. Народната енергия, която беше потисната преди 9 септември, е отприщана и впрсната в градивна работа. Наред с политическото активизиране и надигане на масите върви и повишаването на техния трудов ентузиазъм.

Две характерни особености могат да се отбележат в живота на нашия народ от 9 септември насам. Първо, политическото съзнание на масите е значително нараснало. Техният политически интерес е значително повишен, а тяхната политическа активност е пораснала както никога досега в нашата страна. Тяхната бдителност е изострена. Народните маси най-дейно са участвували досега във всички акции на Отечествения фронт и са им давали своята безрезервна подкрепа. Но успоредно с това народът следя

на всяка стъпка своите първи хора или своите избраници и е готов да им подчертае своите симпатии или да им отпрати своето поощрение. Тази политическа активност и тази бдителност на най-добрата гаранция за правилното политическо развитие на нашата страна в бъдеще и за нейното всеотдайно издигане.

Втората особеност в живота на нашата страна от 9 септември насам е упоритостта, с която нашият народ се е отдал на творчески и обществен-полесен труд. Нашата страна понесе всички тежести на войната и на немската окупация. Тя беше разорена, изтощена и хищнически ограбена от германските гребители. Властта на Отечествения фронт пое управлението на страната при крайно тежко стопанско и финансово положение. Но както властта не отпусна ръце при тия тежести и мъчнотии, така и народът не се отчая, не отпусна глава, не се поддаде на отчаяние, а запретна ръце и с ентузиазъм се залови да лекува раните, които други му бяха причинили.

Малко народи в Европа могат да се похвалят с такъв трудов ентузиазъм, с какъвто може да се похвали нашият народ. Но и малко страни могат да се похвалят с постигането на такива благоприятни резултати, с каквито може да се похваля нашият народ. Това се дължи на доверието, с което нашият народ винаги е гледал и продължава да гледа на Отечествения фронт и на съзнанието на самия народ, че само със собствените си сили, добре организирани и добре ръководени от неговия организатор и покровител Отечествения фронт, ще може да си създаде подобри условия за живот, ще може в непродължително време да изгради своето благосъстояние и благоденствие на своята страна.

Нашата страна не познава трудов ентузиазъм като той, който е обхванал трудовете маси от градове и села от 9 септември насам. Тя не познава от миналото и пламъка на това трудово съревнувание, което е обхванало трудещите се от фабрики, работилници и предприятия, от канцелариите и полето. Докато в други страни стопанският живот е разтърсван от постоянни стачки, докато конфликтите другаде между работници и работодатели, между трудещите се и управлението не престават, в нашата страна всички трудещи се са се отдали на упорит и ентузиазирания труд и в трудово съревнувание догонват нови трудови норми. Старото отношение към труда е погребано. Трудът е издигнат на подобаваща висота. Той става основен фактор в живота на нашата страна. Това ново отношение към труда позволи на трудовия народ в нашата страна да разчупи старите норми и всеки ден да догонва нови. Ние всички знаем усилията на нашите работници и на нашия трудов народ изобщо да дава все по-голямо производство. В разгаренето на трудовото съревнувание в нашите предприятия се постигнаха нечувани досега у нас повишения на производството — със 120, 150, 200 и дори повече процента се надхвърлят нормите. Израстват по този път в нашата страна и рационализатори и откриватели. Създават се ударници и герои на труда, които печелят симпатиите на цял народ.

И не само по фабрики и предприятия се разгаря този трудов ентузиазъм. Не само в нашите индустриални и занаятчийски предприятия и работилници се догонват нови норми и се надхвърлят производствените планове. От такъв ентузиазъм е обхванат и нашият селски народ. Идете в полето, по нива, ливади, градини и лозя и вие ще видите същия стремеж за постигане на по-голямо производство. Ще видите същия трудов ентузиазъм и същото съревнувание. Само така можем да си обясним факта, че нашият селски народ не само изтъпни посевния план, но го и надхвърли. Само така можем да си обясним, че при една небивала суша, при една извънредно лоша реколта той не отпусна глава, не се отчая, а още по-упорито се отдаде на своя труд.

Израз на трудовия ентузиазъм, който е обхванал нашата страна, е и походът към селото на нашите културно-трудови бригади. И най-големите скептици, и най-големите противници на това хубаво начинание ще трябва да признаят, че то даде своите положителни резултати както за сближаването на селото с града, така и за подпомагане нашия селски народ в неговия тежък труд. Всяка неделя и всеки празник хиляди ентузиазирани работници, чиновници и хора на труда се лишават от своята празнична почивка, напуштат пращните градове и отиват да подпомагат труда на другите свои отрудени братя.

Но ние не бихме получили пълна представа, г-да народни представители, за истинския трудов ентузиазъм, който е обхванал всички трудови категории от нашия народ, ако не отбележим и самоничияните, които никнат по нашите села и градове. Идете в което искате населено място, посетете и най-отдалеченото село в нашата страна, и вие ще видите, че на много места тази самодейност на масите доду е направила чудеса. Доброволните трудови дни са нещо обикновено в нашите села от 9 септември насам. Чрез такива трудови дни нашите села се снабдяват с хубави училища, строят детски, здравни и родилни домове, правят канализации и водоснабдяване, павират улици, поправят селски пътища, строят шосета. Постигания за стотици милиони левове са налице, благодарение на този трудов ентузиазъм.

И трябва да се отбележи, че нашата младеж, която по време на фашисткото потисничество и на борбата против него беше в челните редици, днес е носителът на този трудов ентузиазъм. Навсякъде — в фабриките и работилниците, в учрежденията или на полето — тя първа вдига знамето на съревнуването. Израз на този ентузиазъм на нашата борческа и трудолюбива младеж е нейното решение да дава свои бригади при построята на изострената в страната и особено нейното решение, чрез младежки бригади сама да прокара младежкия Ханнбаозки проход на републиката. Вие всички знаете с какъв ентузиазъм нашата младеж отдели от своите редове първата трудова бригада от 2.000 души за прокаране на този проход. Това е достатъчно да покаже, как нашата младеж е решила да служи на своя народ.

Когато говорим за този трудов ентузиазъм, не е излишно да си спомним как беше възпитавана нашата младеж преди 9 септември. Вместо да издигне в себе си култ към труда, тя хранеше отвращение към него.

Г-да народни представители! Докато нашият трудов народ, докато неговата борческа младеж напругат усилия по пътя на труда, на съревнуването и засилването на производството, за да допринесат за по-бързото стопанско възстановяване на нашата страна, за повишаване на националния ни доход и за създаване благоденствие на всички, намират се в нашата страна хора, злрави и годни за труд, които лентяйствуват. Намират се хора, които живеят за сметка на чуждия труд, който посят в себе си останалото от миналото отношение на отричане и презрение към труда и към неговите носители. По цели дни и нощи те пропиляват времето си в патейни заведения, в кръчми и кафенета, из барове и сладкарници, по журове и забави. Докато нашият трудов народ и неговата младеж от сутрин до вечер се трудят, те прекарват времето си в разказване на видове, насочени към нашето народно управление или към нашите първи хора. Те четат опозиционни вестници, разпират си последните интриги, слушат дивашка музика и играят сунинг. Те се отвращават от грубите мазолести ръце на нашия трудов народ, презират неговите масови прояви, недоволни са от неговата намеса в управлението на страната, отричат всичко родно и се възхищават на всички дивотии, а не културни ценности, дошли отвън. Те нямат здравия усет на културния хора, защото на тях изобщо е чужда всяка култура. За тях е ценно само онова, което е насочено срещу народа и срещу неговите усилия да демократизира страната си и да подобри своя живот.

Това са предимно младежи, синове и дъщери на заможни родители, които не се грижат за своя хляб и които досега в живота си не са узнали, че има и друг начин на изкарване на прехраната — чрез труд. Тези младежи са известните у нас зози и сунинги. Те умеят само да се забавляват, да играят сунинг и да харчат парите на техните родители, спечелени без труд. Те хранят ненавист към трудовия народ и към неговото управление. Те чакат някаква магическа пръчка да извърши промяна в нашия политически живот, за да се намерят пак отново по върховете. За тази промяна те изграждат надеждите си върху атомната енергия и по цял ден спекулират със симпатиите си към западните велики сили.

Но те не могат излъга народа. Защото ние не забравяме, че тази тяхна любов към демокрацията, и по-специално към западния тип демокрация, е фалшива. Те никога не са били за демокрация, защото довчера бяха в лагера на различните фашистки организации. Те не са искрено и за западната демокрация. Защото довчера ни убеждаваха, че в Англия и С. А. Ш. имало плутокрация. Те не са приятели и на западните демокрации, защото те са същите, които пееха у нас: „Ние ще литнем към Англия“. От техните розови устни излязоха гадните възгласи: „Долу Англия“ и „Долу Америка“ при обявяване на „символичната война“ от техните покровители и господари. Когато здравата и борческа част от нашия народ и неговата младеж хранеше искрени симпатии към тези западни страни, с които и днес иска да бъде в най-добри и приятелски отношения, тези мамини детенца хвърляха камъни и чулеса прозорците на американската легация. А днес имат дълбока да минават за мъченици за тяхното пожелание за американизацията и последните изключени танци и да обвиняват властта, че ги преследва не заради тяхното лентяйство, а заради тяхното приятелство с западните народи.

Изострената народна бдителност не може да не държи сметка за миналото на тези разхайтени младежи. Тази народна бдителност налага на народната власт на Отечествения фронт да вземе мерки и да се справи с такива безделници и лентяи. Такава е задачата на внесения от г-на министъра на вътрешните работи законопроект за трудово мобилизиране на безделници и празноскици.

Наред с зозите и сунингите този законопроект ще обхване и онези млади и годни за работа граждани, които прекарват времето си в безделие и изкарват прехраната си по съмнителните пътища на черната борса и спекулата.

Г-да народни представители! Настоящият законопроект ще бъде посрещнат с ентузиазъм от широките трудови маси на нашия народ. Може да се отбележи дори, че законът малко е закъснел. Твърде отдавна въпросът за тези безделници занимава нашата прогресивна общественост. И не веднаж се е настоявало за неговото бързо и радикално разрешаване. На конференциите и събранията и в хиляди резолюции от месеци насам се настоява да бъдат въпрегнати в общополесен труд всички безделници. Затова законът ще намери всенародно одобрение. Той няма да се хареса само на онези, чието спокойствие ще смути. Ще бъде отречен от онези, които ще трябва да се откажат от сунинга и да се заловят за кирката и лопатата.

С трудово мобилизиране на безделниците и празноскиците не само ще се отговори на един повик от долу, от недрата на народа, не само ще се използва енергията на тези млади и здрави хора за изпълнение строителната програма на правителството, но ще се ликвидира и с една обществена язва. Кръчмите и кафенетата, сладкарниците и баровете, където тези безделници прекарват времето си, са истински гнезда за култивирание на пороци, на морално и политическо разложение. Мобилизирането на тези хора ще бъде използвано и за тяхното демократично превъзпитаване и за насаждаване любов към труда.

Време е вече всички в нашата страна да разберат, че всеки годин за труд гражданин не трябва да се оставя да лентяйства. Трябва да се разбере, че който иска да яде, ще трябва да работи. На никого не е позволено да живее като паразит върху гръба на другите.

Законът предвижда мобилизирането на всички работоспособни лица от 16 до 45-годишна възраст, които нямат установено занятие, не работят нищо и прекарват времето си в безделие.

Като се надяваме, че законът ще бъде правилно и разумно приложен, като сме убедени, че няма да се позволят грешки и увечия, ние сме убедени, че лицата, които той има пред вид, ще се опитат да го заобиколят. Няма да е чудно, ако се намерят работодатели, които да зачислят в своите предприятия такива лица, без те фактически да работят при тях. Затова предлагаме в закона да се предвидят специални санкции срещу такива работодатели.

С тази уговорка ние ще гласуваме за законопроекта, като сме убедени, че с него се разрешава един голям обществен въпрос. Който може да работи, трябва да работи! Който не работи, не трябва да яде! (Ръкоплескания) Всички умствени и физически сили, всички воли и енергии трябва да се впрегнат в обществено полезен труд, трябва да се впрегнат само в служба на народа за изграждане на неговото благоденствие. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Тачо Даскалов.

Тачо Даскалов (к): (От трибуната) Г-да народни представители и представителки! Настоящият законопроект отговаря на една отпадна налягана нужда. Обществото в неговата здрава част е скандализирано от поведението на известни граждани, за които удоволствието и леността са основно правило в живота. По митинги, конференции, събрания и в пресата българският народ изказва своя протест и напика, щото народното правителство на Отечествения фронт да се справи с хайманите, които изпъкват на народа, когато той излъчва жили, за да построи радостен живот за родината, безсрамни и нагли се отдават на лентяйство и най-мръсна бохота.

Нашият народ под водачеството на Отечествения фронт като истински воин воюва по всички сектори на държавното строителство. И тъй както във време на война всички граждани са длъжни да внасят своя принос за победоносния и завършек, също така и днес никому не е позволено да се отклонява от основната линия, която е възприета от народа и се диктува от обстоятелствата на вътрешната и международна политика на държавата. Отклонили се — ти си враг. И като с враг трябва да се постъпи с тебе. Държавата трябва да се самозащита и затова на нея са позволени принудителни санкции. Този е смисълът на законопроекта.

Г-да народни представители и представителки! Съвременното буржоазно общество е разделено в социалната си структура. Тук не му е мястото да правим точен анализ на социалната диференциация на обществото, но ще кажем, че основном съществуват огромният блок на експлоатираните и малката социална върхушка на експлоататорите. Тези две социални категории са в жесток политически и икономически двубой за разпределянето на националния доход. Особено през времето на фашистките управления националният доход в по-голямата си част е бил в ръцете на експлоататорите. От този резервоар на ограбен труд са черпили и черпят средства за съществуване една социална категория граждани, които не участват в процеса на производството и живеят чрез мошеничество, подаяние, по тъмни нечестни пътища ограбват спечеленото от народа и ще ги видите да протегат дългите си ръце, които опират до касите на чужди централи. По ириви, привички и психология те са близки до експлоататорите.

Това са сунингите и зозите — мамини синчаги и шерки, които не познават труда, наопаки — презират го и още много рано са загинали като морални единици. Те не взимат участие в производството и са истински товар за обществото. Обществени целта не си поставят, душата им е празна и недостъпна за нищо светло и прогресивно. Стремешт им е удоволствието. Най-ниско еликурейство изчерпва съдържанието на тяхната природа. Дансингите, ревотата, вертепите, въглите на улиците, откъдето хвърлят мръсни закачки по жените, кафенета, покер, барбут, вицове — ето арена, на която се проявяват. Ще ги познате по облеклото, прическата, говора, нахалните им погледи. Измислили са нови думи и развалят хубавия български език. Мъчат се да бъдат остроумни, но остроумието им е плоско и безсолно. Повидимому се пазят от престъпления и формално престъпните състави на закона не ги засягат. Ако обаче се взем малко по-дълбоко в поведението им, ще видим, че тия сунинги и зози с примера си морално разлагат младото поколение и се явяват антисоциално явление. Културният им облик е вятърничав. Усвоили са най-отрицателното от съвременната култура. Възпитанието си получават по кина с блудкави булевардни филми и паркове и никаква сериозна грижа нямат към големите проблеми, които времето поднася на човечеството. Грижата им е да бъдат шикарни. В политическо отношение са реакционери и като гадни мухи бръмчат в организациите на опозицията.

Другояче аслъ и не може да бъде. Да бъдеш отечественофронтеец — това значи да си деятелен воин на фронта на родината, да бъдеш изпълнен с устрем, идеализъм, самоотверженост. Та сунингите ли, които са лентяи, изпорчени млади хора, ще поддържат Отечествения фронт? Не. Тяхното естествено място е при опозицията, която прави всичко възможно да срине мероприятията на народното правителство. Сега, когато по градове и села народът ни се е втурнал чрез бригади, въодушевен от лозунгите на Отечествения фронт, за строителство, мамините момчета с отвращение и подигравка гледат на този патос на труда. Ако искате да измерите ниското стъпало, на което стоят тези морално осакатени младежи, сравнете ги с похода на демократичната младеж да построи с труд прохода при Ханноаз. От една страна: безделие, празнота, егонизъм, пиянски вик в нощта и разврат; от друга — съзнание за любов към родината, тапачество и устремност, тих героизъм,

който осмислюва живота на младежа и го прави достоен човек за родината. При първия случай горите на коветата се прозяват от скука, а във втория — младежът ще расте и крепне за идеала на народа. Първите ще са презирани и отхвърлени, а вторите ще срещнат любовта на народа.

Това е гангрена, синя припка, която трябва да се гори с нажежено желязо. Ето къде е основанието на настоящия законопроект.

Други обекти на закона са проститутките, сводниците, крадците, черноресаджииите и всички, които, като сунингите и зозите, са без определена работа. Някои от тях са се изхитрили и манифестират уж някоя полезна обществена работа, но това е само за да заобиколят закона. И тази категория е опасна. Тя живее в нощта и като хищник търси своята плячка.

Естествено, нашият народ с ненавист гледа на тия проявления и отдавна е отправил искане до своето правителство час по-скоро да се ликвидира този обществен паразитизъм. Не може и не бива сега, когато нашата земя се облива с потта на тружениците, кафенетата да са пълни с картоиграчи, баровете — с пияни, дансингите да са обхванати от несъясно веселие. Всички са задължени в тия тежки времена да натиснат рамо и помогнат да се изтегли каруцата на нашите затруднения на равен път. И тъй както във време на епидемия или общо бедствие на държавата е позволено да мобилизира целокупните сили на народа, така и днес, когато пред нас стои огромната задача да се справим с тежкото наследство от фашизма, съвършено опаявано е, Народното събояние да гласува предложения от г-на министра на вътрешните работи законопроекта. (Ръкоплескания)

В законопроекта правилно е казано, че подлежат на мобилизация които нямат определена професия, които са без работа, такива, доходите на които идват по съмнителни пътища. Разбира се, ония, които наистина са в безработица, няма да бъдат закачени от закон. Също и болните.

Като важен момент в законопроекта, който трябва да се подчертае, е това, че се отдава голямо значение на облагородяващото влияние на труда при възпитанието на младежта. Чрез труд се формира характерът. Не напразно прогресивните педагози считат, че производителният труд трябва да легне при възпитанието и обучението на подрастващото поколение. Разбира се, ние не си правим илюзии, че тази тъмна армия на мързела и социалната поквара за шест месеца изведнаж, като по магия, ще се възроди и поправи. Не, корените за формирането на тази социална категория граждани са по-дълбоки и лежат в устройството на самото буржоазно общество. Но и малък процент от тях да се спечелат за труда, пак ще бъде една придобивка. Пък и не трябва да се забравя, че под ръководството на опитни ръководители, като се организират различни видове работилници, като се дадат важни обекти за труд и се хвърлят по план енергията на тия млади хора, ще имаме: първо, един материален резултат; второ, безделниците ще имат един придобит занаят, ще се научат как се припечелва хлябът и, трето, заплахата на закона ще действа превантивно върху всички, които имат склонност към празноскитане. А това не е малко. Народът ни ще се успокои и ще получи едно морално удовлетворение.

Тук му е мястото да се кажат няколко думи за критиката, която прави опозицията върху предлагания законопроект. Според нея, с законопроекта се цели политическото отмъщение на хора, които не са с Отечествения фронт; и още, че се посягало върху свободата на личността и че се отваряла вратата на произвола. С това си отношение към законопроекта опозицията още веднаж доказва, че тя взема под покровителство визираните в закона лица и че тези лица са в нейните организации. Ето кое ги боли. Това иде да покаже, какъв е социалният състав на опозиционните организации и как този състав ще влияе на политиката, която те водят.

Да се посегне върху безделниците, апашите и проститутките — това не значи своеволие и политическо отмъщение, а предохранителна мярка, която държавата е длъжна да вземе, ако иска да запази здравата си част от гниене.

Колкото се касае до някакво отмъщение, което уж правителството на Отечествения фронт иска да прави на своите политически противници чрез законопроекта, който се предлага, то за това ще кажем: не бойте се, г-да; вас, както се изразява народът, „Господи ви убил“, вие самички се погрижихте да дадете толкова материал в ръцете на Отечествения фронт, толкова много мизерни постъпки извършихте от дния на разкола до днес, че за Отечествения фронт не е нужно физически да си отмъщава, а чрез здрава политическа борба ви притиска и унищожава на политическата арена. Разложението, смущението и пълната безпътница, в която сте изпаднали, е най-яркият израз на това, което казахме по-горе.

Парламентарната група на Работническата партия — комунисти — ще гласува единодушно предлагания законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Йордан Бодуров.

Йордан Бодуров (с): (От трибуната) Г-да народни представители и представителки! Законопроектът за трудово мобилизиране на безделници и празноскитачи, който ни е поднесен за одобрение, е един законопроект, според моето разбиране, навременен, който иде да отговори на една нужда в нашия живот, а именно: да се мобилизират всички имобилизирани сили, които използват всички обществени блага, които нашето общество е създадо, без самите те да допринасят нещо за увеличението на тия блага и за тяхното подобрене. Този е социалният смисъл на законопроекта.

Този законопроект също издига в култ на мястото на досегашния, тачен от всички властващи и управляващи партии, капитал новия фактор — труда, като основен реорганизатор и реформатор

на човешкото общежитие. Ето вторият факт, който следва да бъде съзрян и отбелязан при разглеждане на настоящия законопроект.

Г-да народни представители и представителки! България след изживяната война е наистина в трудно положение. Нашето производство не е още възстановено, стопанският живот не е достигнал онова ниво, на което беше преди почване на войната. България, за да стигне старото положение, ще трябва да направи големи и големи усилия. Ще трябва труд и работа, за да стигнем старото, а за да го надскочим и да стигнем до едно по-ново положение, при което ще има благоденствие за масите и издигане на жизнения уровень на тия маси, ще трябва да се направи нещо повече. Ето тази голяма задача стои пред нашата общественост и заради туй нашето правителство и нашият Парламент ще трябва да намерят начин да изпълнят тази голяма задача. А начинът е именно този: да се мобилизират всички налични сили, които сами са се отстранили от нашия живот и бездействуват.

Г-да народни представители! Отношението към труда в различните епохи на човешкото развитие е било различно. Ние още сме свидетели, наблюдаваме и днес известни слове от обществото, които се отнасят с една несправилна преценка към носителите на труда. Някога трудът беше определен за робите — това беше в робското общество. Античният свят познаваше две категории хора: хора, определени да работят като животни, и хора, живеещи на гърба на първите, които нищо не работят, но които използват богатата, които работниците създават, за да прекарват в леност, чревоугодие и развлечения целия си живот. Позор е било за тия, които са били от втората категория, да подхванат труда. Такова е било отношението към труда. Във времето на крепостничеството положението горещо-долу е същото. Във времето на развитието на капитализма то не е твърде много променено. Онези, които не играят организаторска роля в капиталистическото общество, които не играят роля при организиране на производството и на обмяната, фактически не са нищо друго, освен паразити, излишни хора в човешкото общежитие. Тези хора имат същото отношение към носителите на труда, каквото са имали някога патрициите към плебсите, същото отношение, каквото са имали в античното време държателите на богатата към робите. И те днес, често пъти безименно владеещи големи капитали в своите ръце, не вършат нищо друго, освен да живеят върху гърба на трудещите се.

И ето сега, след като са написани доста тежки страници в човешката история, човечеството започва да пише нова светла страница, в която трудът е възвестен като основен фактор и тачен като такъв, осигуряващ добруването на човечеството.

Такова отношение към труда има и нашето отечественофронтовско правителство. Отечествонофронтовската власт, която има за гръбнак трудещите се маси и трудещите се групировки, които имат за идеал премахването на потисничеството на човека от човек, подпомогната от прогресивната буржоазия и от напредничавите наши интелегенти, възприе днес една платформа, която ние искаме да осъществим и която цели точно туй — да възвести труда като основен реформатор в нашата общественост, в нашия живот. В тази насока разглежданият законопроект се явява като подкрепител на тази основна наша идея.

Г-да народни представители и представителки! Законопроектът, тъй както е предложен, има известни опущения, които ще трябва да бъдат отстранени, известни негови текстове ще трябва да бъдат оточени. В общите си контури той цели да намери именно тия хора, които са излезли от производството, от творческия труд. И в тази насока той е на правилан път.

Кои са тия хора, които са се имобилизирали? Г-да народни представители и представителки! Аз бих казал, че това са тия, които досегашната стопанска система е създавала. Тези категория хора не са случайни. Кои са тия, които са просияци, които са безделиници? Кои са загубените хора? Те са позорът, бих казал, на една система, която трябва да залезе и която залазва, за да се утвърди на нейно място новата, която изключва такива спътници в стопанския живот, в живота на човешките общества. Една част от тия хора, например проститутките, от къде изхождат? Те изхождат от низините на народа. Кой ги създава? Създава ги оня слой хора, които живеят в охолство, които нищо не работят, които търсят как да запълнят с удоволствие своето време, използвайки средствата, които те са ограбили от народа.

Ето виждате как се преплитат две категории хора: онези, които са станали играчка в ръцете на силните, и онези, които са били слаби със собствени усилия и с прав гръбнак, чрез труд да изкарват своята прехрана. Но те са спътници на тая именно стопанска система, която, както казах, залазва.

Можем ли да премахнем тази стопанска система чрез този закон, който създаваме? Аз не си правя такива самоизлъгвания, г-да народни представители и представителки, че ние лекуваме издъчно това социално зло при днешната стопанска система. Капитализмът като стопанска система ние с този закон не премахваме, обаче мимо туй с този закон ние допринасяме за смекчаване на туй зло — ако не за коренното му премахване, то поне за неговото видоизменение, за да не бъде в една позорна форма, както сега съществува.

Ние ще трябва чрез този закон да открием тази категория хора, които досегашната стопанска система е създавала. Най-впред ние ще трябва да открием безделиниците, които поради туй, че са гарантирани имуществено и запазени от днешната стопанска система, целия си живот посвещават само на удоволствията. И ако щете най-вече там ние трябва да чукаем, да ударим, затуй защото те са хора, които ползват всички обществени блага, които има в тая страна, без те нито да са създали и допринесли за тяхното увеличение. (Ръкоплескания)

Тия хора са излишни хора, те са паразитите на човешкото общежитие у нас. Тия хора ние ще трябва именно да приучим към труд, да разберат, че трудът не е позор, че трудът е нещо велико и че леността, мързелят са неща, които трябва да отвратят всеки, който носи образа на човек, защото мързелят и леността са източник на всички пороци. Тия хора ние трябва да приучим преди всичко на работа. Къде? Именно в тия общежития, където искаме да ги привикваме към труд чрез принудителна работа — не за мъст, а за осъществяването на една върховна правда. Който не работи, няма право да яде. Ето в името на тази голяма мисъл и тая идея на днешното време ние имаме право да погърсим тия господа, които, без да вършат нещо, ядат и ползват всичките облаги и блага, само като вършат разрушения и разложение в самото общество, като убиват много деци, като правят сума поразни в стопанския живот и навсякъде създават само злини. Отношението към тия хора трябва да бъде такова: да ги впрегнем в работа, да ги приучим към производство, към труд и да ги научим да уважават носителите на труда.

Цветан Капитанов (з): За съвременно култивиране!

Йордан Бодуров (с): Да, точно туй е една повеля.

В тази категория хора, аз казах, ние ще намерим безделиници, които са такива не по желание, а поради туй преходно време, което ние имаме след войната, поради ненамиране приложни на техния труд, поради ненамиране на работа. Към тези хора, които по някоя вина не са се зачислили към своята организация и не са вземали онова, което трябва да имат, за да оправдаят своето неработене, нашето отношение, разбира се, не може да бъде такова, каквото към първата категория хора. Във всеки случай към ония от тях, които не желаят да работят и са придобили вече навик да живеят като паразити, да търсят хляба си чрез подлагане на ръка или чрез подлагане на тялото си, ние ще трябва да вземем едно правилно отношение, ще трябва да ги подложим на една школовка, да почнат да вървят прави с гръбнак си, да си търсят хляба само чрез честен труд, по пътя на труда. Заради туй такива хора имат място в тези общежития, които искаме да създадем, чрез принудително мобилизиране на тази категория хора.

Г-да народни представители и представителки! Имашите слове несъмнено ще възтанат. Те ще кажат: ето посетателство върху свободата на народа, ето ограничение на нашите правдини! Но когато възтанат, поставите им въпроса: коя свобода ще бъде погасена в случая и какви правдини ще бъдат отнети и кому? Има ли място тук за протест? Ако е въпрос за свободата, трябва преди всичко да се обясним какво съдържание се влага в туй понятие. Днешното време влага ново съдържание в понятието „свобода“. Някога през френската революция понятието „свобода“ имаше едно съдържание — днес има друго съдържание. Какво ще отнемем от свободата на човека, когато искаме да му дадем възможност чрез труд и чрез извършване на полезна работа за обществото да живее? Накъкъв ли се неговата свобода? На един, който проституира, който подлага ръка, който хайманува, който търси по пътя на мислеността да живее, каква свобода ще му отнемем ние на него? Какво има собствено той като свобода? Да бъдеш играчка в ръцете на други, да бъдеш подигравка в очите на обществото, това ли е свобода, за която може да се жали?

Ясно е, г-да народни представители и представителки, че това не е никаква свобода, че това е едно унижение на личността, от което искаме да отървем, да спасим човека чрез този закон, като му дадем свободата да може той чрез онова занаят, което ще му се даде в трудовите общежития, да се приучи към труд, чрез който да помине. Това се отнася особено за младата категория хора, която визира законопроектът — от 16 до 20 години. Забележката към един член се предвижда да се формират специални отреди от тях, със специално отношение, със специална заплата. Аз бих казал, че редакцията на този текст би била по-сполучлива, ако се възприеме старият текст, който и сега се прилага, от наредбата-закон за трудово-възпитателните общежития. В чл. 3 от този закон, на който настоящият закон е, ни-повече, ни по-малко, едно допълнение — защото с настоящия законопроект не се отменя старият закон — се предвижда, тези именно младежи да прекарват една школовка в училище, където на тях им се дават знания, създават им се навики, създава им се опитност да се приучат към известни занаяти и в края на краищата да се създадат като здрави, сигурни хора, които, като излязат от общежитията, да влязат в нашето общество като полезни членове.

В чл. 4 на стария закон е предвидено, управлението на тези общежития да поеме ангажмента да намери работа на тези хора. Аз смятам, че в тази насока се налага една корекция, едно оточняване на текста. Забележката, която съществува в стария закон, дава указание в този смисъл. Тя не е сложена с по-друга мисъл. Отточнението е необходимо.

Драги народни представители и представителки! Смятам, че ще се съгласите с мене, че по отношение на тези младежи, които не по собствено прегрешение се намират в туй положение, в което са, ние ще трябва да бъдем не строги в смисъл на жестоки, а ще трябва да бъдем такива, каквито са бащите и майките към своите деца. Нашето общество ще остане доволно, ако нашето Народно събрание по отношение на тези младежи, на този млад свят . . .

Цветана Керанова (к): Между тях има и старежи.

Йордан Бодуров (с): . . . усети, че в нас има грижа да създадем от тях полезни хора, а не излишни и загубени хора.

Аз смятам, че в тази насока законът може да бъде оточнен. Днескашният законопроект не е нищо друго, освен едно продъл-

жение или оточняване на наредбата-закон за трудово-възпитателните обществени. Ние имаме и един закон за трудовата повинност, в който също така са предвидени текстовете за мобилизиране в извесен случай на всички — не само младежи — когато съществуват особени положения. Например в чл. 10 от закона за трудовата повинност се предвижда, в случай на голямо плодородие, на големи стихийни повреди или народни бедствия, всички български поданици от двата пола от 20 — 45 години да бъдат повикани по решение на Министерския съвет на задължителна временна повинност или задължителна обща работа от 3 до 14 дни. В забележката под този текст е предвидено, че туй може да става и с лица по-млади от 20 години.

Ето историята на нашето законодателство в тази насока. Законът за трудовата повинност, който се създаде по времето на Стамболийски, отговори на една голяма нужда в нашия живот, издигна труда като култ и като средство за озонирание на нашето общество. (Д-р Васил Ханджиев (з) ръкопескания)

Този закон, който е гордост за българското племе, е възприет вече в много страни и се прилага. От много страни дойдох тук, на самото място, да се информират, да видят как е организирана у нас тази служба за временната трудова повинност, да копират нашия закон и да го приложат.

Законопроектът, който днес ние разглеждаме, се явява като едно продължение на закона за трудовата повинност и наредбата-закон за трудовите обществени. Той отговаря на духа на времето — да се издигне на мястото на капитала трудът, като по-важен и по-важен фактор, който действително ще преобрази и ще преустрои обществото. (Ръкопескания)

Г-да народни представители и представителки! Аз казвам, че имамите думи ще протестират. Те ще кажат, че им е отнета свободата. Но аз казвам, че свободата никому не е отнета. Оня, който иска да се ползва от свободата, ще позволи да имат такави и всички, които са край него. Там, където бъде засегнат интерес на ония или другия, ще има съгласие. Вие, които искате свобода за себе си да ходите да пианствувате по барове, да блудствате, да вършите мошенничества, съгласете се, че с вашите действия пречите на останалите членове на обществото. Вие разваляте пътищата, по които вървите, а не сте сложили един камък върху тия пътища. Вие разваляте всичката материална култура, която е създадена, а трябва да прибавите нещо към тая култура, трябва да създадете нещо. Като искате да осигурите свобода за вас, вие не трябва да нарушавате свободата на другите.

Ето, в името на свободата на ония, които творят материалните блага и които са мнозинство, ние ви ограничаваме. И те имат право да ви кажат: като осигурявате вашата свобода, вие не можете да отнемате нашата свобода! Вие не можете да искате да живеете върху нашия гръб, върху нашия труд свободно. Вие трябва да жертвувате от вашата свобода, не — вие трябва да тачите нашата свобода.

Ето, в името на тия принцип ние сме в пълното си право да кажем, че с настоящия законопроект не се посяга на никоя свобода, а се туря ред — да не пречи никой на другите да живеят.

Какво искаме ние да постигнем чрез мобилизирането на тия сили за общо благо, за общо добруване?

Г-да народни представители и представителки! Не за пръв път от тая трибуна аз изтъквам какъв е нашият национален доход в сравнение с националния доход на другите страни. Той е много малък. Ако искаме да повишим жизнения уровень на масите, трябва да увеличим националния доход. А най-сигурният път да увеличим националния доход е да мобилизираме всички човешки творчески сили за работа. В името на това ние сме в пълно право да искаме да мобилизираме тия сили. Какъв друг смисъл има животът, освен да се борим, освен да живеем, за да създадем нещо? Да живееш като паразит, да живееш като загубен човек — какъв смисъл има в това? Въобще, ако ние като Хамлет сложим въпроса: „Да бъдем или да не бъдем“ и решим, че трябва да бъдем, тогава се задава въпросът: как трябва да бъдем? И отговорът не може да бъде друг, освен с думите на Фауста: има смисъл да бъдем само тогава, когато творим блага за другите, когато създаваме блага за всички. Инак абсолютно никакъв смисъл няма. (Ръкопескания)

Д-р Васил Ханджиев (з): Това е сентенция велика, знаменита!

Йордан Бодуров (с): Иначе ние минаваме като през пустиня. Г-да народни представители и представителки! В Декларацията за повдига на човека и гражданина, гласувана на 26 август 1789 г. от французкия парламент, е казано: „Свободата се състои в това, да може човек да извършва всичко, което не вреди на другите“. Ето, ние и днес, след възникването на толкова време, не сме по-другде, от където са били онези, които създадоха великата френска революция. Аз се обосновах и казах: ние не искаме никому да отнемат правата, но не искаме и никой нашия права да отнема. И в туй отношение ние не можем да срещнем противодействие от никоя страна.

Г-да народни представители и представителки! Нашата борба няма да приключи с гласуването на този закон. Да не си правим самозлъбвания. Нашата борба, на социалдемократите, надкача този закон. Ние се борим не само за този закон — в края на краищата ние се борим да дадем всекому според нуждите и да търсим от всеки според силите. Това е голямото, за което ние се борим. Но в днешния момент ние, като реални политици, слагаме като задача осъществяването на този закон, защото смятаме, че той е една пътека към оный, за който ние се борим.

Г-да народни представители и представителки! Нашата Работническа социалдемократическа парламентарна група ще гласува този законопроект, като си запазва правото да иска корекции в някои пасажки. Касае се за оточняване например на чл. 1. В него е казано: „Тези, които са се отдали на безделие“. Тоя текст ще трябва

да го оточним, за да няма място за произволи. Какво е безделие, за колко време, как и къде — това трябва да бъде оточнено и фиксирано.

По отношение на чл. 3 аз смятам, че съответният текст на закон, който току що процитирах, е много по-удачен, особено по отношение на младежта. Касае се до това, да се извърши действително една голяма реформаторска работа.

По отношение на чл. 4 аз мисля, че старият текст пак има смисъл да намери приложение в тоя законопроект — т. е. да поемем грижи, щото в обществото, в което ще пратим на принудителна работа един човек, той да научи занаят, и когато излезе от там, да му намерим работа, за да не увисне във въздуха. Ако тоя човек откаже да работи полезна работа, тогава ние ще имаме правото втори път да го изпратим там. Но след излизането му от обществото първия път ние не трябва да го оставяме да се лута на сам-пататък и пак да се запише без работа.

Относно изготвянето на списъците на ония, които ние ще таксуваме като хора, които трябва да бъдат принудително мобилизирани, аз смятам, че също така ще трябва да се направи оточняване по какъв начин да се съставят тия списъци, за да не може никой, ни опозиция, ни дявол да каже нещо. (Оживление и гласове: „А-а-а!“)

Крум Кюляков (к): Опозицията винаги ще намери какво да каже.

Йордан Бодуров (с): Опозицията може да приказва каквото и по колкото, на която ние стоим, ще трябва да бъде обществено оправдана, солидна и защитима.

Д-р Васил Ханджиев (з): Хубаво приказваш, но по-кратко, бо Бодуров.

Йордан Бодуров (с): Искам да кажа, че трябва да има едно оточняване относно ония, които ще дават сведения за всекиго, който ще подлежи на мобилизиране. В законопроекта е казано, че сведенията ще се дават от административните органи, от милицията. По-добре е да стане едно оточняване в смисъл сведенията да се дават от общинските съвети, или от кметовете, или от комитетите на Отечествения фронт.

Д-р Васил Ханджиев (з): Или от бюрото на Камарата.

Йордан Бодуров (с): Съветите, кметовете или комитетите ще бъдат в услуга и от полза на ония, които ще изготвяват списъците. Аз смятам, че е уместно комитетите да бъдат привлечени в изготвяване на тия списъци. (Оживление)

Д-р Васил Ханджиев (з): И бюрото на Камарата.

Йордан Бодуров (с): Никой не пречи на който и да е гражданин да изпрати своите донесения, за да бъдат използвани по отношение на всяко едно лице. Аз казвам, че ако предвидим и комитетите, ние ще запазим нашия авторитет и нашата сила.

В комисията ние ще направим предложения за изменения в този смисъл. От името на нашата парламентарна група заявявам, че ние ще гласуваме законопроекта.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Ради Найденов.

Ради Найденов (з): (От трибуната. Посрещнат с ръкопескания) Г-да народни представители! От името на земеделската парламентарна група аз съм наточен да изкажа благодарност на нашия любим министър на вътрешните работи, загледано точно в това време през разглеждания законопроект — в едно време, уважавани народни представители, в което, ако отидете в селата, ще видите, че там лежат са останали само пилците. Ръчико дръго е на трудовия фронт. Да кажем на селянина, че вие от някогашния град Содом ще призвете на трудов зов пеработните, мързеливите, ленивите, значи да златослите една голяма морална потреба на нашия трудов селяк: разбира се, вън от работниците, които отлихват гр. София като град най-работен, най-проваен в положителна смисъл. Вие си спомняте, че гениалният Стамболийски се видя принуден да вдигне ръце от тези злокачествени типове, които ще за сегне сега законът, и да каже: „Това е Содом и Гомор“.

Ние смятаме, че с този законопроект се целят именно тези мероприятия, които нашият министър изтъква в мотивите към законопроекта — от една страна да не се скверни това велико дело на плонерите на труда в този момент на строителство у нас; от друга страна да се подчертае, че е нужно в общото строително дело в България да участвуват всички, и от тета страна да се подчертае, че ония, които продължават да са вън от пропеса на труда, са отявлени врагове на народа. Ние смятаме, че законопроектът има тези дълбоки мотиви. Като социално мероприятие той цели не само една категория, която министърът от политическа скромност се задоволява да визира. Законопроектът цели ония, които нямат занятия или имат ползувания или скрито занятие.

Крум Кюляков (к): Ха така!

Ради Найденов (з): Ние целим ония, които имат опасни прояви в нашия политически живот и които са агенти на много опасни нечестива дела и които обикновено квартируват в София. Вие знаете, че има хора, с възраст по-голяма от визирната в законопроекта, които осъмват и замръкват до късно на кръглите маси в едно

доста нереномирано наше кафене. Тези господа говорят, докато не им изсъхнат езиките, клюки, интриги, клевети и измислици. Те са една централа за цялата страна, централа на най-злокачествени доноси и подстрекания на нашия народ към саботажи и към конспирации срещу делото на Отечествения фронт.

Някои другари от нашата група ме помолиха да искам при моето изказване по законопроекта, той да обхване безделниците до 55-годишна възраст. (Ръкоплескания) Аз смятам, другари народни представители, че хората, които не са се научили да работят, мъчно остаряват и затова и на 55 години като безделници правят пакости. (Оживление)

Ето, поставя се, значи, въпросът за това, както каза предшествуваният другар, „Как ще се оправдаем“.

Пред кого да се оправдаем? Аз смятам, другари, че още когато стана известен законопроектът, неговите удари, изпратени в позициите на противника, за наше щастие попаднаха точно в центъра на опозиционните позиции. Защо попаднаха там? Защото обектите на законопроекта квартируват там. Те служат на това дело не случайно, а активно и положително. И в този смисъл, когато одеве на един наш другар му зададох така на шега въпроса: конституционно ли е да лишим от свобода граждани, които не са извършили престъпления, а само заради това, че не работят нищо, той отговори: „Щом не е престъпление да не работят, не е и наказание, като ги накараме да работят“. Това шеговито отнасяне иде да покаже, че ние, другари народни представители, визаме с нашите дезинфекционни средства в градското устройство на живота от името и със серума на народния морален парфюм, за да можем да убием микроба на разврата и да поставим началото на един нов стил живот в нашите градове, стил на отечественофронтовски живот. (Ръкоплескания)

Ние, другари, започваме да създаваме един нов тип гражданин в нашата отечественофронтowska страна. Този нов тип е отечественофронтовският гражданин, който носи морала на народа, който носи неговите стимули, неговите подбуди, неговите навици и неговите завети; на народа, който твори и пресъздава нови форми на живота. Ние искаме да дадем пример. И ние смятаме, че до явяването на този законопроект ние дадохме достатъчно примери и на последните граждани в нашата страна, да се опомнят и да тръгнат, макар и най-назад, в този път на ново строителство на нашия живот. Но вместо това те се отвърнаха от този път. Какво направиха те? Вие го виждате тук в мотивите към законопроекта и аз подробно няма да ви занимавам. Но, другари, няма вие във вашата активна политическа дейност в нашата страна не сте се покъртили, не сте се просто възмущавали от явления като това, да правят един 10, 15, 20-хиляден митинг в даден град — цифрата е в зависимост от града — и когато трудовият и честен народ е събран да чуе от своите представители най-важните наши мероприятия и това, което интересува цялата страна, стъргалото, мястото за разходка на празните хора, далеч да надвишава по брой на хората там ония, които присъствуват на митинга? С възмущение нашите граждани казват: „Какво да ги правим?“ Ние казваме: почакайте, нека се поразхождат! Аз ви уверявам, че след излизането на този закон те няма вече да се разхождат, защото те ще имат интерес, който ще ги свърже, понеже те ще бъдат вече заети в една положителна, в една творческа работа.

Другари народни представители! Едно друго отражение, което дадох безделниците покрай другите си прояви на недобри граждани, особено за София, е и следното. С една нескромност те си поставиха по-специални задачи. Касае се за така наречените политически суинги. Те се намърдаха в известни организации, вкараха се там и започнаха да вредят политически. И не само това, те заеха и една друга позиция. Кой мислите най-много може да служи на черната борса? Не ще съмнение, това са тези именно тип граждани. В София се основа черна борса, която се отрази катастрофално не, а зловредно върху цените на продуктите в цялата страна. Защото тези господа се настаниха в София незакононо и се свързаха с централите, които вършат черна борса в държавен мащаб, и започнаха да поощряват това дело. Те му станаха канал. И вие ги виждате как те като прилепи носем самодоволено се радват на печалбите, които са взели през деня. Когато ги отстраним и ги хвърлим в положителна работа, ще можем да ударим по един сериозен начин и да ограничим това стихийно явление, на което приливите понякога са толкова големи, че нашият почтен генерал Терпешев ни вика тук с тревога. Аз смятам, че този законопроект, обхващайки тези категории, ще задоволи нуждите, които са изтъкнати в мотивите към него, именно да се покаже на честните трудови народни маси, че те в своите прояви ще трябва да бъдат окуражени още повече и не ще бъдат смущавани от малките опити на суингите да се подиграват с тях. Знаете ли, другари, как се отнасят те към нашите бригади? Знаете ли, как се надсмиват над нашето съревнование? Знаете ли, как те се подиграват за това, че ние сме били развалили границата на столицата, фасона ѝ, с това, дето сме прекарвали бригади с камиони? Знаете, другари, че едно от възраженията на тия господа и сега по този законопроект е, че ние ще развалим чара на столицата: ще пропъдим червените нокти, ще намалим красотата на витрините с техните потреби, ще премахнем луксозните питии, ще премахнем фините моди и ще намалим културата на столицата. Ето едно възражение, което ни показва, че те сами признават, какво е тяхното дело. Когато ще направим това, ние ще потвърдим думите на покойния Стамболийски, който таксуваше София като Содом; ние ще премахнем този Содом от София. И вие ще видите, че в най-близко време с този закон и с други като него ние ще можем, уважаемия г-да народни представители, да поставим наистина на-

лице мерките за новата стилизация на нашия живот, ще променим и разходките в София, и начина на почивките, и начина на работата, на погледи, на срещи. Ние ще облагородим човешките отношения, ние ще издигнем човешината, ние ще покажем величнето на човека, за когото Горки казва: „Човек! Колко гордо звучи тази дума“. А ние ще кажем: „Труд! Колко гордо звучи тази дума“. Трудът не само в икономическия смисъл на думата, а в общото понятие за труда.

Другари! С този законопроект нашият министър ни предлага да поставим основния камък, на който ще изградим бъдещото устройство на нашата отечественофронтowska страна чрез въвеждането на режима на народната ни република. Трудът като крайтъглен камък, като главен фактор в производството, трудът, който днес ние искаме да помолим да го възприемат като знаме — ще стане право в нашата страна. (Ръкоплескания) С труд ние ще можем да осъществим най-великите мероприятия у нас и ще добием една стилизация, каквато аз съм виждал в други страни, където наистина хората, за да работят, няма нужда да бъдат заставащи със специален закон като нашия. Те не смеят да съществуват без труд, тях ги е срам, защото общественото мнение на новата държава ги убива чрез лъчите на своите погледи само; там хората не смеят да не работят, не смеят да живеят, ако не работят, за да няма нужда да казвам, че нямат право да ядат. И когато ние дойдем в близкото време с нашето общо законодателство към това устройство, в което трудът ще бъде ръководното правило, можем ли, другари, ние да имаме отчаяние или оплакване от някого? Не! Трудът ще бъде платен според своята проява, според способността на човека, според заслугите. В издиреварванията и откритията трудът с народните богатства, взети заедно с производителните наши средства и сили; трудът във великите мероприятия, несбезпокояван, неподиграван, непрезиран от никого, ще даде, другари, един нов облик, един нов подем, един нов стимул, който ще изиграе решаваща, ферментна роля в създаването на новата наша действителност.

От тия няколко общи думи аз изваждам заключението, което е извадил за себе си и нашият уважаван министър, че ние с този законопроект можем да постигнем много, защото народът го възприема изцяло с ентузиазъм. Отечественофронтовската общественост ще поеме отговорността за неговото приложение. Ние смятаме, че това ще бъде първата наша задача. Да не се боят някои другари, като Бодуров, че ще настъпят някои неприятности и че ще може някой да ги използва.

Йордан Бодуров (с): Това Вие го казвате.

Ради Найденов (з): Е, така съм Ви разбрал. — Напротив, другари, вие виждате, че софийските кафената вече започнаха да редент. Преместиха се гараните от старото дърво, тръсят вече ново място. Чувствува се, че думите на Отечествения фронт не са шега. Наближава изпълнението на нашите дела. Ето, почва да мирисне на сурово. Започват някои да се гледат в недоумение и да казват: „Брей, не било шега и ще го направят, казвам ти; казана, и ще го направят“. Ще го направим и него, ще направим и всичко, каквото сме казали и решили. Ще направим и друго, което още не сме решили. Те всичкото това го знаят и единственото им спасение е да се хванат на труд, та дано, както казва нашият министър, и те станат добри и честни хора. („Браво!“ Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Филип Филипов.

Филип Филипов (р): Г-жи и г-да народни представители! Във всяко време обществеността, особено у нас, се е спирала на проявите, които засягат социалните устои на държавата. И винаги, когато са отбелязвани известни недъзи, законодателството у нас е намирало време да се занимае с известни законопроекти, да ги направи закони и с тях да се мъчи да изцери тия недъзи, които съзира нашата общественост. Това не е само в България. Това е навред и във всички ония народи, където упадъкът е стигнал до един разплюх и резултатите са били налице. Големи народи се стопиха може би затова, че не взеха навреме мерки, а други, които навреме съзряха слабостите си и взеха необходимите мерки, затвърдиха своя обществен живот. И у нас, особено в следвоенните периоди, са настъпвали прояви, които са занимавали нашите общественици. Днес, когато ние сме призвани да се вгледаме в живота, повелителен дълг ни се налага да гледаме трезво върху проявите на българския обществен живот. Тия прояви се очертават в няколко насоки.

Когато се вгледате в нашата младеж, вие ще видите как тя се топи. Топи се дори оная младеж, която иде от низините, от селото и навлиза в големия център. В тая младеж, която е закърмена с труда на своите родители, постепенно упада това увлечение в труда, за да стигне дотам, че да се срамува от труда. Нима не сте чували вие от нашата младеж да се отнася с пренебрежение към труда? Нима не виждате, особено нашата женска младеж, че тя отбягва вече от оная положителен труд, за който е призвана? И малко ли са случаите, където вече задомени се хващат за косите, затова че домакинята не е подготвена за оная положителен труд, който е необходим в семейството? Да, това са фактите, но има нещо по-интересно. Всички ония от вас, които са били на учителско-родителски срещи, знаят изнасяните потресаващи факти за онова влияние, което се оказва от някои среди на големите градове — от ония журове, които се устройват ежеседмично, които влияят на младежите, които ги тласкат в един разгулен живот. Това докарва раз-

стройство на тяхното здраве, което се вижда и от статистически данни, давани от директорите, за масовите заразявания у нашата учаща се младеж.

От друга страна много родители са се хванали за косите, защото са изпуснали своите деца, които са излезли от техните домове и са отишли в големите центрове. И самите им родители се чудят, откъде се препитават те и как живеят, когато нищо не знаят да работят.

Ето това са проявите в нашия обществен живот, които занимават ръководните среди у нас. А има още един факт, който вече засяга оная страна от обществения живот, за която ние трябва без друго да държим сметка. Това е моралитетът на нашия обществен живот. Не е празна работа да се държи, нашият народ да има здрав морал.

Мнозина смятаха, че всички онези, които поддържат да има в нашето поколение здрави, напредничави нрави, поддържат една празна работа. Всички онези, които поддържаха другото становище, изпитваха последните на упадък и разнебитването на своите народи. И дори представители на онези народи, които паднаха в нивните, когато дойдат в нашата родина и видят остатъците на здравето, на крепкото у нас, се възхищават, макар че са облъжани от една по-друга култура, каквато има у тях. Те дават справедлива преценка и възхваля на тези народи, които са запазили своя моралитет.

Ето това са основните начала, които лежат в този социален законопроект, предложен от г-на министъра на вътрешните работи. От една страна се цели да бъдат излечени всички безделници и празноскиращи в големите центрове и се вкарат в заведения, които ще им дадат възможност да вложат своята енергия в труд, в работа. Така те ще дадат един плюс в творчеството на своя народ и ще могат да бъдат възпитани, ще се отклонят тяхното внимание от всички онези пагубни влияния, които им оказва околната среда.

От друга страна, за запазване на нашите нрави, се цели да бъдат подгонени всички онези лица и среди, които стават средище на вертежи в големите центрове и разнебитват нашето подрастващо поколение. Това е социалната страна на законопроекта и затова той е навременен.

Аз смятам, че с тоя законопроект ние ще допринесем за оздравяване на нашия обществен живот, особено в днешното време. Може да бъде направено възражение, че се засяга свободата. Нека се знае философското начало, че свободата се простира дотам, дотам, додето не пречи на свободата на другите. Докато тези слове, които се визират в законопроекта, допринасят да се увреждат свободите, да се уврежда правилното развитие на нашия обществен живот, бесспорно, че законодателят, ръководството на държавата ще трябва да спре вниманието си и да ограничи тази свобода, която застрашава нашето правилно развитие.

От друга страна ние ще удовлетвори онова чувство на скромност, което съществува в недра на нашия народ. Ние ще удовлетвори широките народни слоеве от нашата страна, като почувствуват те, че законодателят взема сериозни мерки, за да постави началото да приучи поколението към труд и да не се подлага на разврат.

Законопроектът ще догони тези цели. Парламентарната група на Радикалната партия, убедена в неговите положителни резултати, ще гласува по принцип законопроекта, като си запазва правото в комисията да направи своите препоръки. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Печко Костурков: Има думата г-н министърът на вътрешните работи.

Министър Антон Югов: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания)

Г-да народни представители и представительки! Преди всичко благодаря на народното представителство за това безрезервно одобрение, което изказа чрез ораторите към внесенния законопроект. Това показва, че законопроектът е една необходимост за нашия обществен живот, една необходимост, която отговаря на желанията на гражданното мнозинство от нашия народ. Струва ми се, че няма народен представител, пред когото не веднаж да е изразено необходимостта било от работници, било от селяни, било от народни интелектуалци, че се търпят такива граждани, които със своето безделие и разгулен живот нанасят удари върху здравия наш обществен морал.

Предназначението на закона е да ликвидира с едно нездраво състояние, което дразни нашата общественост.

В някои законопроектът предизвиква известни смущения. Смущения са ония, у които все още господства старото разбиране за правната съвест, които имат старо понятие за обществен морал.

Може ли да се смята, че с тоя законопроект ние посягаме върху личната свобода на българския гражданин, посягаме върху установения у нас здрав обществен морал? С законопроекта не само не се посяга върху личната свобода и не се накърнява общественият морал, а обратно, с законопроекта се затвърдява истинската свобода за гражданното мнозинство от нашия народ, свобода, която често пъти е смущавана от безделници, морално поковарени граждани. Свободата не е отвлечено, абстрактно понятие, откъснато от живота. Свобода, това значи да дадеш възможност на един народ да използва до дъно всички свои сили, всички свои ресурси, за да изгради един действително благополучен живот, да разгърне всички свои творчески сили и да използва тях сили не за облагодетелстването на малки групички, а за благото на целия народ.

В този смисъл законопроектът не само че не засяга здравия обществен морал, морала и свободата на нашия народ, личната свобода на гражданина, а напротив нанася удари срещу паразитните елементи, срещу безделниците и празноскиращите, които със своя начин на живот смущават обществения ред и общественото спокойствие, култивира здрав навици и по такъв начин укрепва здравия обществен морал.

Кои засяга законопроектът? Засяга безделниците, засяга празноскиращите, засяга ония, които никога през живота си не са работили, които намират лесен начин, но по нечестни пътища, за да живеят, без да се трудят. Законопроектът засяга онези, които през целия свой живот не са сложили една сламчица за увеличаване материалната база на нашата страна, не са допринесли с нищо за издигането на нашата страна в културно, стопанско и политическо отношение.

Не можем всички, които се засягат от законопроекта, да ги поставим в една категория. Има такива граждани, които са отишли в порочното блато не по своя вина. Те са жертва на едно престъпно минало, те са жертва на една стопанска система. Това са хора, които мизерията е принудила да тръгнат по лоши, порочни пътища. С законопроекта ние към тях не целим да приложим само една наказателна мярка. Не. Основната цел на законопроекта е да окаже възпитателно въздействие. Тези хора, които животът е тикнал в порочното блато, ние искаме да ги измъкнем оттам и да ги приучим към труд, да ги върнем на своя народ като порядъчни граждани, които с честен труд да изкарват своята прехрана, да съдействуват със своя труд в демократичното изграждане и обновление на страната. (Ръкоплескания)

Следователно този законопроект не е това, какзото представлява законът за организирането на трудовите обшежития. Сравнение между тези два закона не може да става. Този законопроект има по-други цели. Законът за трудовите обшежития предвижда наказателни санкции за онези, които извършват престъпления. Този законопроект предвижда отстраняване от градовете, от селищата всички онези, които безделничат, които нищо не работят, които скитат по разни кабарета, барове и т. н. Втората категория граждани, които се обхващат от този законопроект, са тези, които привидно се представят пред гражданството като хора от висшата класа — добре облечени, натруфени, хора, които себе си представят като такива от „висшето общество“!

В тази категория трябва да се включат и всички онези, които имат привидно занятие, а в същност се явяват агенти на чужди сили, които работят против интересите на България, против интересите на българския народ. (Ръкоплескания)

Всеки, който не върши общественно-полезен труд, ще бъде мобилизиран по принудителен начин и изпратен в трудовите групи. Той трябва да се приучи да работи, да бъде полезен на себе си и на своя народ и родина.

Има ли някаква опасност, че при приложението на този закон могат да се допуснат някои отклонения или престараване? Мене ми се струва, че такава опасност не съществува. Нищо страшно няма в това, г-да народни представители, че ще наказваме един, който никога не е пипал в живота си работа, да поработи 6 месеца. Ако даже се съгласим, че към някого се допусне грешка, не е голямо престъпление, 6 месеца принудително да поработи за своята страна. Какво мислите ще работи? В законопроекта ясно е казано: ще строи пътища, железници, жилища, фабрики, ще допринесе със своя труд за увеличаване материалните блага на нашата страна. (Ръкоплескания) Вреда от това няма. Затуй съвършено неоснователни са опасенията на другаря Болуров, че при приложението на закона може да се допуснат някакви грешки.

Законопроектът засяга и една друга категория граждани. Това са ония жени, които са напуснали пътя на редовния живот. Законът никога не обижда. Тая категория трябва в същност да се отнесе към първата категория. Това са също така жертви на известни социални условия, които са съществували у нас до 9 септември, които в известна степен и сега не са напълно премахнати. Ние и на тях искаме да помогнем. Никой от нас не счита, че тези граждани и гражданки са неоправими. Напротив нашето правителство има своя дълг да положи необходимите грижи за тяхното превъзпитание. Това е във висша степен благороден дълг, благородна задача, с която ние доброволно се заемаме и ще я разрешим. Ние не искаме да ни се пропъядва старият морал, който беше в основата на ония режими, срещу които ние се борихме и които съборихме на 9 септември. Ние искаме да изградим и установим съвременен свой истински народен, здрав обществен морал. И мене ми се струва, че тези, които се страхуват от такива социални мепоприятия, каквито предлага внесенният от нашето министерство законопроект, те в същност не мислят сериозно да подпомогнат усилията на нашето народно управление да ликвидира с всички отпадателни остатъци в нашия обществен и културен живот. Ние искаме да превъзпитаем всички онези, които са тръгнали по тоя хлъзгав аморален път.

Нашият народ след 9 септември се зае с провеждането на една широка строителна програма; нашият народ от села и градове се зае с обновлението на страната, с нейното изграждане; със създаването на необходимите условия за един нов, щастлив и културен живот. Ние не можем да разрешим тая задача, ако, когато работниците, селяните, нашата народна интелигенция, занаятчиите — всички отрудени слоеве от нашия народ от села и градове мъжки са се засели да работят, в същото време оставим да скитат по улиците, по кабаретата, по разни вариетета, кръчми и т. н. всевъзможни безделници, да търпим хора, които със своето поведение празнят и работници, и селяни, и всички честни и трудолюбиви граждани на нашата страна. Ние искаме да впрегнем в работа, да впрегнем в полезен труд всички способни хора в нашата страна. Ето това цели предлаганият законопроект.

Може би на някои прави впечатление, че в законопроекта се предвижда да бъдат трудово мобилизирани и младежи под 20 години. Ние имаме ясно съзнание, че законопроектът е предназначен за известна категория граждани, които са отпаднали от нормалния път в нашия живот и които ние наричаме „изтърваните хора“. Ето тези хора ние искаме да ги хванем, тях ние искаме да включим в нашия живот, да ги мобилизи-

раме на трудовия фронт. Но върху тези хора ние искаме също така да окажем и известно възпитателно въздействие. Законопроектът предвижда изправлението на всички онези, които са се отклонили от правия път. Затова ние предвиждаме мобилизирането на такава категория граждани да стане от 16-годишна възраст нагоре. И не случайно преждеговорившите подчертаха, че към такъв лек, разгуден, безделнически живот са склонни преди всичко младежите между 16 и 20-годишна възраст. Тук ние се основаваме повече на постановленията на трудовите закони, защото тези младежи, които скитат, безделничат, ние искаме да ги приберем, да ги изпратим в работилниците, в фабриките, за да ги приучим към труд. Трудовите закони разрешават на младежи от 16 години нагоре да работят в фабриките, заводите, работилниците и т. н.

За тези младежи ние предвиждаме по-специални условия. Те ще бъдат организирани в отделни групи и няма да ги поставим в такива обществения, в каквито поставяме, да речем, тия, които са извършили престъпления: разни рецидивисти, крадци, политически престъпници и др. Ние не се отнасяме към тях като към престъпници. По това да бъдем наясно. На тях, пък и на всички мобилизирани даваме пълна възможност да почувствуват сладостта на труда, да обикнат труда и когато след шест месеца ги освободим, те самите, а и ние сме длъжни да им помогнем да си намерят работа и никога вече да не пожелаат да скитат, да безделничат, да се занимават с неморални деяния (Ръкоплекания). Ето това е нашата цел.

При предварителното разглеждане на законопроекта някои изказаха опасение, че така, както се предвижда да бъдат мобилизирани от 16 до 45 години, могат да попаднат и ония младежи, които току-що са завършили гимназия, но не са успели още да намерят работа. Ние това също имаме пред вид, не тези младежи са обект на закона. Ние сме длъжни да подпомогнем всички, които излизат от училищата, за да си намерят работа. Престъпление ще бъде от наша страна, ако ние приложим настоящия закон към тези, които току-що навлизат в живота, на които ние не сме оказали никаква помощ и направо ги хващаме, за да ги караме на принудителен труд. Ние имаме трудова борса. Всички онези, които завършват училища, се регистрират в трудовата борса като хора, които търсят работа. Следователно ние няма да посягаме върху тях.

Освен това при приложението на закона ние ще внесем достатъчно разум, за да не посягаме върху ония граждани, които не по собствено желание, а по принуда са изпаднали в безработица. Ето това е смисълът на законопроекта. Затуй ние се противопоставяме срещу едно предложение, в законопроекта да бъде предвидена специална алинея, която да дава възможност на мобилизираните да правят свои възражения пред съответни съдилища. В това отношение законът трябва да бъде категоричен: не може заповедта за мобилизирането да бъде отменявана от каквото и да е наше съдилище. Както казах, ние не прибавяме до една груба административна наказателна мярка, а прибавяме до една мярка, която цели да изправи един или друг гражданин на нашата страна. Това е нашето желание, това се цели с този законопроект.

Що се отнася до това, кой да извършва мобилизацията, другарят Бодуров смята, че е необходимо да се внесе някакво уточнение. Нищо страшно няма, лошо няма в неговото предложение. В закона може да се предвиди, трудовата мобилизация на безделници и празноскигачи да се извършва от съответните общини. Подробностите по приложението на закона ще бъдат уредени със специален правилник. В чл. 7 на законопроекта се предвижда, органите на администрацията и милицията да съставят съответните списъци. Ако е необходимо, както казах, може в законопроекта да се внесе едно уточняване, особено що се отнася до малките населени места, да се възложи мобилизацията на гражданите на нашите общини. Но това не е съществено. Същественото е другото — че с този законопроект се прави първата стъпка към практическото осъществяване на ония принцип, който легна и в закона за народното допитване, и в закона за избиране на Влиското народно събрание, че всеки, който е способен, трябва да работи; който не работи, не трябва да яде. (Ръкоплекания)

Затова, г-да народни представители, аз считам, че Народното събрание единодушно ще приеме законопроекта като една необходимост за затвърдяването на здравия обществен морал в отечественофронтовска България. (Продължителни ръкоплекания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Моля г-да народните представители, които приемат по начало, на първо четене законопроекта за трудово мобилизиране на безделници и празноскигачи, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Ръкоплекания).

Давам пет минути отид.

(След отид)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Заседанието продължава.

Пристъпваме към точка четвърта от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за строеж на жилища от общините.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Георги Христов (з): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за строеж на общински жилища

Г-да народни представители! В почти всички наши градове съществува жилищна криза, която в столицата е особено остра. Пред правителството на Отечественния фронт се поставя с най-голяма сериозност въпросът за разрешаването на тази жилищна криза

и задоволяване жилищните нужди на населението. Постройката на нови жилищни сгради е безспорно най-правилното разрешение на поставената проблема, и правителството е взело вече мерки за насърчаване и засилване на строежите.

Освен частната инициатива, обществените организации — други публично-правни институти, необходимо е да бъдат привлечени и общините за строежа на нови жилища. Общините са твърде много заинтересувани от въпроса за осигуряването на достатъчни, евтини и хигиенични жилища за трудещото се население, а средствата и възможностите, които имат те, не са били достатъчно оползотворени досега.

Предлаганият законопроект си поставя за задача да улесни и даде импулс на нашите общини за строеж на жилищни сгради, а което ще допринесе за облекчаване на жилищната криза в страната. Той се явява крайно назремени, общественно оправдан и в пълна хармония с политиката на Отечественния фронт, поради което, моля, г-да народни представители, да го разгледате и гласувате.

Гр. София, август 1946 г.

Министър на вътрешните работи: А. Югов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за строеж на жилища от общините

Чл. 1. Общините, с оглед задоволяване на жилищните нужди, могат да застрояват на общински места жилища за работници, чиновници и малоимотни техни жители.

Строежът на жилищата се извършва без спазване разпоредбите на закона за бюджета, отчетността и предприятията. За Столичната народна община строежът на същите се извършва от Главната дирекция за изграждане и възстановяване на столицата.

Чл. 2. Местата, върху които ще се извършва строежът на жилищата, се определят от общинската управа, по доклад на съответната техническа служба, за столицата — по доклад на директора на Архитектурно-градоустройствената дирекция за изграждане и възстановяване на столицата.

Чл. 3. Строежът на жилищата се извършва по архитектурни, квартални и улично-силуетни планове, одобрени от общинската управа. В тези планове могат да се предвидят отклонения от действащите строителни закони, в какъвто случай се иска одобрението на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

Чл. 4. Общините могат да осъществяват строежа на жилищата и със средствата на други физически или юридически лица, предимно професионални организации, дружества и други подобни, по начин и при условия, определени от общинската управа.

Чл. 5. Жилищата могат да бъдат продавани или давани под наем от общините на работници, чиновници и малоимотни техни жители (чл. 1). Продажбата или отдаването под наем става по решение на общинската управа.

Условията, на които трябва да отговарят лицата, които имат право да купят или наемат жилища, начините и редът за установяване изискуемите се качества, както и условията, при които ще бъдат отстъпвани жилищата, ще бъдат определени в правилник, приет от общинския съвет и одобрен от министъра на вътрешните работи. В правилника могат да се предвидят и изключения относно използването на имота; задължения, за неотчуждаемост на същия за определен срок; условията и способите за разваляне и унищожаване на сделката и за отнемане на имота и други от този род.

Отстъпването не може да става по цени по-ниски от коствемата стойност на жилищата и стойността на мястото, определено от общинската управа.

Нотариалните актове за отстъпните жилища се издават по писмено искане на общината, придружено с обяснителна бележка и скица. За издаването на тези актове не се събират мита, берни, такси, герб и пр.

Чл. 6. Българската ипотечна банка е длъжна при поискване да отпуска ипотечни заеми срещу първа ипотечна на лицата, придобили в собственост жилища, в размер 60% от цената, по която са придобили жилищата. За отпускането на тези ипотечни заеми не се представят бирнически удостоверения и не се събират мита, берни, такси, герб и пр.

Чл. 7. Лицата, придобили жилища, не могат да ги прехвърлят в собственост на други лица, освен на съответната община, или с нейно съгласие на трети лица. Последната, по искане на собствениците, е длъжна да откупи съответното жилище. Продажната цена в този случай не може да бъде по-голяма от цената, по която общината го е отстъпила, намалена със стойността на овехтяването. При несъгласие относно стойността на овехтяването, то се определя по реда на чл. 139 и последващи от закона за благоустройството на населените места.

При публични продажби на такива жилища купувач може да бъде само съответната община. Относно цената се съответно прилага алинея първа.

За издаването на нотариалните актове за жилищата, които общината получава обратно в собственост, не се събират мита, берни, такси, герб и пр.

Чл. 8. Построените съгласно този закон жилища се освобождават за срок от 5 години от данъка по закона за данъка върху сградите и върху жилищите върху него.

Чл. 9. Този закон отменява всички общи, д. особени, законни разпоредби, които му противоречат.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител Райчо Славков.

Райчо Славков (зв): (От трибуната). Г-жи и г-да народни представители! Ние с особен интерес посрещаме законопроекта за

строеж на жилища от общините, внесен от г-на министъра на вътрешните работи. Той е навременен, дори бих казал малко забързан. Действително във всички наши градове, дори и в селата, съществува жилищна криза; да не говорим за София, гдето жилищната криза е особено остра, по познати причини. А създаването на хигиенични, удобни и красиви жилища за всички жители, особено за малоимотните, е сериозен социален проблем. Жилището е едно от основните условия за укрепване семейството, за отглеждане и възпитаване на здраво поколение, за създаване на граждани с високи патриотични чувства и граждански добродетели. У България има един основен нагон към уседнал живот. Оттук произлиза и тъй силно развитият стремеж към собствено жилище. То му дава спокойствие, сигурност за утрешния ден нему и на семейството му. Само когато има това, той може да се отдаде с всичките си сили на творчески труд, да развие в най-голяма степен способностите си.

Когато правим опити да разрешим жилищната криза, ние не можем да не изхождаме преди всичко от тия психологически и битови особености на нашия народ. А то значи: осигуряване собствено жилище за всяко семейство.

Но на тоя голям въпрос за снабдяване българските семейства и граждани с жилища трябва да се погледне и откъм материалната страна. Строежът на жилища изисква много средства, особено в сегашните времена. Събирането им е резултат често на труда и спестяванията на цял човешки живот или на едно поколение, като се имат пред вид и другите нужди за издръжка. За да може следователно едно младо семейство да се ползува от собствено жилище, то трябва да бъде улеснено още в началото, от създаването му, с един дългосрочен поносим кредит. Аз говоря за собствено жилище — съкровенията мечта на всяко семейство — и, изхождайки от битовите и психологически особености на нашия народ, смятам, че това трябва да бъде основната цел и на общинския строеж.

Чл. 5 от законопроекта предвижда откупуването на построените жилища, а с чл. 6 се задължава Българската ипотечна банка да отпусне заеми до 60% от цената, по която се купуват жилищата. Дали ще бъде достатъчна тази помощ на едно младо работническо, чиновническо, изобщо малоимотно семейство? Струва ми се, че останалите 40% от стойността на построеното жилище, макар и в най-скромни размери, не ще бъдат по силите на едно семейство от визираните в законопроекта. То или ще трябва да чака дълги години, докато събере тия 40%, плащайки наем на общината, или ще трябва да потърси кредит и от друго място. Събирането на наем не може да бъде цел на общината.

От друга страна трябва да се има пред вид, че наемът, макар още малко, в същност съставлява погасяването на ипотечния кредит, разсрочен на малки вноски. Шом разрешаваме този толкова важен социален проблем, изхождайки от нуждата да дадем преди всичко собствени жилища на работниците, чиновниците и други малоимотни жители, ние трябва да ги улесним по-пълно. Дали само Ипотечната банка ще трябва да понесе пълното кредитиране, или помощта ще трябва да се потърси, организира и даде и от друго място, остава да се обмисли и в това отношение да се допълни законопроектът.

Необходимо е по-специално да обмислим и решим въпроса за построяване на хигиенични и удобни жилища на младите селски семейства, които са едно мнозинство от нуждаещите се от собствени жилища в нашата страна. Тази нужда е особено голяма сега, след войната. Младешките, освободени от войската, бързо изграждат свои отделни семейства. Ние трябва да ги улесним едновременно, както улесняваме малоимотните от града. Макар да са по-малко селските жилища, строежът им все пак е значително бърз за едно младо семейство в село. Вън от това, с намесата си в селото държавата, респективно общината, ще тури ред в селските строежи, ще се подобри благоустройството и общо битът на селания. А това е също един важен проблем за отечественофронтонската България.

Г-да народни представители! Когато се постави така по-широко въпросът за строежа на жилища, особено като обхванем и селата — което непременно трябва да сторим — ние ще видим, че само общините не ще могат да изнесат тая огромна задача. Трябват хиляди и хиляди жилища и други постройки из цялата страна. Софийската община още в 1939 г. направил един опит да построи 155 апартамента на общинско място между ул. „Клементин“ и ул. „Нинка“. За целта, както е известно, с закон от 12 юни 1940 г. й се даде възможност да сключи вътрешен облигационен заем с 6% лихва, погасим в 10 години.

Този опит може да се повтори и не само в София, а и за други градове. Но както са 150 апартамента за претрупана и полуразрушена София? Само тук в столицата са необходими няколко хиляди жилища. Затова ние ще трябва, покрай тази хубава инициатива за строеж на жилища от общините, да поощрим широко и всяка друга инициатива: кооперативна, частна, дружествена и пр. Да създадем и психологически и материални предпоставки за започване строеж на жилища в най-широк размер. Знам, че това е трудно. У нас липсата на материали е още извънредно голяма. Но ние, ако искаме да преодолеем действително тая голяма криза, произлизаща от липсата на жилища навсякъде в страната, ще трябва да улесним вноса на материалите, идващи от чужбина, главно бетонно желязо, пирони и до... да улесним производството на дървени строителни материали, цимент и др., като предоставим тия материали на всички нуждаещи се.

Г-да народни представители! Съвременните технически постижения от една страна, повишените битови и културни нужди от друга налагат, постройките за жилища, както и всички други постройки, да бъдат по-сигурни. Те станаха по-сигурни действително,

но и много по-трайни. Тъкмо това ни задължава да ги разполагаме на места — в градовете, пък и в селата — гдето те не ще бъдат пречка на общото благоустройство поне за половин век. За да стане това, необходимо е благоустройствените планове на селищата, там гдето не е сторено това още, да бъдат окончателно завършени. А трябва да признаем, че доста много наши градове — да не говорим за селата — са още без подробни планове, или са много остарели такива. Налага се да се потикнат общинските управления, с улеснение на Министерството на благоустройството, да уредят плановете си, преди да се е разширил строежът на жилища и други сгради.

Ето това е една задача, която не бива да се изпуска из предвид от респективната власт още сега.

Изобщо, трябва да признаем, че проблемът за строеж на жилища, както и здания за други нужди, — което безспорно върви успоредно, така го изисква животът — е голям и сложен. Меням се струва, че ние ще трябва да го поставим на широки основи, на които той да намери най-рационалното си разрешение. Един по-широк план, който да обхване и разреши целесъобразно всички въпроси около строежите на жилищни и други необходими постройки, всеобщо осигуряване с парични средства и материали, за да стане той реален, се налага на нашето внимание. Това подхожда и ще краси нашата отечественофронтонска власт, която има благородната амбиция да даде на нашето отечество разумно изградени и всеобщо завършени дела.

Заявявам, от името на парламентарната група на Народния съюз „Злено“, че ние ще гласуваме по принцип този законопроект като едно добро начало за разрешаване жилищната криза. Смятаме, че той ще бъде съответно поправен и допълнен в комисията. Заедно с това се надяваме, че той ще бъде последван и от един план за цялостно уреждане на тоя тъй важен въпрос. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Никола Павлов.

Никола Павлов (з): (От трибуната) Г-да народни представители! Считам за изключително да приповетям мотивите, които са продуктували внасянето на законопроекта. Няколко бележки, които ще направя по него, надявам се, ще послужат като материал, който да оплоди размислите по него в комисията, и онова, което се намери за полезно, да бъде възприето за неговото подобрене.

По съществото на предмета в състава на алинея първа от чл. 1 нещо ново аз не виждам. Общините и досега можеха да строят жилища и други сгради, само че в кръга на формалностите, предвидени в нашите досегашни общи и специални закони. Новото тук е в опростяването на формалностите, предвидени за подобни случаи в нашето общо и специално законодателство, в набиране на нови средства за постигане на поставената цел и в начина на използване на завършените вече строежи. Така например в алинея втора на чл. 1 се предвижда една новост в нашето законодателство, едно изключително положение: премахват се формалностите по приложението на закона за бюджета, отчетността и предприетията. Наистина в тия строежи в последно време се чувства една голяма спънка — някой път тия формалности стават причина за неща нечестни, крайно осъдителни, които справедливо възбуждат възмущението на чутката и честна наша общественост.

Достатъчно е да ви приведа пример от онова, което става в градин. Поради наводненията, които станаха, и нуждата да се възстанови градът, там направихме няколко квартали от нови жилища. И трябва човек да напие да ги види, да ги пообиколи, да понадикине в тях, за да разбере, че хубавите тия скромни постройки в края на краищата, когато дойде време да ги раздават на хората, мирисеха вече не на социално мероприятие, а на брутална, срамна корупция. Това беше един благоприятен случай, за сметка на пострадалите хора, на нуждаещите се, тия, които действаха като предприемачи и ръководители, да натрупат милиони, а жилищата дълго време не можаха да бъдат раздадени на ония, които имаха нужда от тях, по простата причина, че станаха негодни.

Един народен представител: Бункери ги наричат.

Никола Павлов (з): Те не са бункери, а станаха хайдушки вертепи.

Новост има и в някои формалности около провеждането и одобряването на планове, избиране на места и набирането на средства. Същественото в случая обаче са не толкова формалностите и техниката на самите строежи, а най-вече начинът за набавяне на строителните материали: желязо, цимент, дървен строителен материал, тухли — евентуално тях общините биха могли сами да си направят — гъждени и пр. и пр. Необходимо е на общините да се дадат някои облекчения при набавянето или при самото производство на тия материали, транспортни улеснения, специални тарифи, приоритет в нарядите за строителни материали, както това става за държавните строежи. В това отношение аз съзирам известни негъплоти в законопроекта и се надявам, че в комисията това нещо може да бъде попълнено. Ако тия строежи се третират на общо основание, както частните строежи, маса пречки ще се явят, които ще спънат до такава степен работата на общините, че наистина те биха били крайно затруднени в изпълнение на тая благородна и толкова полезна задача.

За да успеят общините в така поставената им задача, наред с множеството други важни техни социални, икономически и културни задачи, необходимо е неуморно да се издигват нови и да се разширяват и усъвършенствуват всички стари общински финансови източници, средствата на които да се предоставят за ново отечественофронтонско строителство, с размах.

Затова намирам, че час по-скоро трябва или да се преработят досегашните закони за градските и за селските общини, или да се създаде специален закон за общински доходоносни стопански предприятия на нова база, като се даде възможност на общините да създават нови свои или да отчуждават за обществена, за своя полза съществуващи вече подобни предприятия и да организират тяхната експлоатация.

Случаите, при които от 9 септември досега общините са се сдобили с такива предприятия, са извънредно насърчителни, за да бъде тази система препоръчана и смело проведена. За илюстрация ще ви превода само един случай. Общини се снабдиха с мелници — най-обикновени валцови, каменни мелници, не съвсем модерни, не и съвсем обикновени, разбира се — и се оказа, че приходите от тези стопански предприятия са изумително, изненадващо големи. Самите общини не са подозирали какъв важен имотен източник за тяхното финансиране са представлявали те. Просто не са го очаквали хората.

А това нещо може да бъде напълно достъпно, използваемо, реализируемо за всички наши общини. Ние имаме един закон за отчуждаване за обществена полза на най-различни имущества. Вие го знаете и аз няма да го цитирам. Този принцип на базата на заплащането у нас е усвоен. Това нещо може смело да се проведе. В моето село например има най-малко две такива мероприятия, които смело могат да станат обществено достояние и солиден източник за общинско финансиране. А и във всяко друго село може да се намери такъв обект — в балканските места дъкорезниците и пр.

Надявам се, че енергичният и твърде активен отечественофронтски министър на вътрешните работи ще прояви достатъчен интерес към тази проблема и в подходящия момент това ще бъде посрещнато извънредно благосклонно от цялото народно представителство. По този начин на дело ние ще подпомогнем общините не само в строежа специално на такива жилищни помещения, а изобщо в строежа на сгради за всеобщите техни нужди.

Изникват някой път неочаквано такива проблеми, каквито в миналото не е имало. Един пример. Продават се дворни места в един околийски град, където има остра жилищна криза в хроническа форма — в Бяла Слатина, и една община, моята, се явява като частен купувач на търг и си взема едно дворно място с определена задача да построи общежитие за всички ученици от селото, които се учат в гимназията в Бяла Слатина. И сега тази хубава инициатива, която въодушеви за работа цялото население, не може да бъде приложена, понеже среща известни формални спънки, които трябва да бъдат отстранени по законодателен ред. Спънка има най-вече в това, че се иска да се направи всичко от един път. А общински строежи не можем да смятаме само онези, които са в пряка зависимост от нуждите на общината. Нужни са и читалища. Разбира се, има читалищни сгради, има и читалищни настоятелства, но строежът на сградата е в действителност общински. Училищата имат свои обособени настоятелства, със свое законодателство, но строежите на училищата почти навсякъде са общински. Общините в този случай са един извънредно важен фактор, един извънредно важен лост за социално, стопанско и културно строителство в нашето общество. В това отношение всяко мероприятие, всяка законодателна мярка, която би улеснила такива строежи, е добре дошла и ще получи адмирациите на цялото население. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Андрей Пенев.

Андрей Пенев (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Г-жи и г-да народни представители! Законопроектът, който ни се предлага от г-на министъра на вътрешните работи, е един от законопроектите с голямо значение. В него се третира един голям социален въпрос, именно въпросът за жилищната криза. Туря се началото на нейното смекчаване, на нейното разрешаване. Досега общините бяха изключени от каквито и да било грижи да се занимават със строителство за облекчаване положението на бездомническите маси. Общините досега бяха институт, който се занимаваше с отвлечени въпроси, канцеларщина, бюрократизъм, но що се отнася до непосредствените пужди на народните маси, особено във връзка с жилищния въпрос, те бяха далеч от тази своя задача. Всичко, което можа да бъде направено до 9 септември, стана по пътя на частната инициатива. Но тази частна инициатива се развиваше в такова направление, че винаги се стремеше да създаде добри условия за една малка категория граждани, а мнозинството от българския народ беше изпаднал в крайно тежко и плачевно положение.

Разбира се, бездомническият въпрос, жилищният въпрос датира вярде отдавна. У нас той има почти възрастта на нашата държава — съществува от освобождението на България. И този въпрос се доразвива все повече и повече, за да се превърне в последствие в жилищна криза. Сега той стана толкова тежък и непоносим, че наистина хвърля огромно мнозинство от масите в страшно бедствие. Жилищният въпрос приковава вниманието на масите непрекъснато, не им дава покой. Жилищният въпрос е от същата величина, както и въпросът за изхранването и обличането на българския народ. Не е възможна работа, не е възможен живот, докато няма жилище, докато човек няма къде да си почине, къде да предпази здравето си, за да може на утрешния ден отново да бъде полезен за работа в производството.

Жилището укрепва семейството, то го предпазва. То е гнездо за възпитаване на граждани, за отрастване на бъдещите поколения. То играе една огромна роля. В сегашния момент в жилищно отношение ние стоим твърде назад. Огромното мнозинство от българския народ живее в тесни дупки. В отделна стая живеят по 4-5, 7-8 души в развален въздух. Освен това бездомническите маси

у нас бяха подложени на страшния тормоз, на безчовечно третиране от наемодателите. Бездомниците бяха изпадали в ужас и живееха под кошмара на непрекъснатия тормоз на онези, които им даваха жилища. Вие знаете много добре, че ако излезете навън, непременно веднага ще ви се натъкне в очите движението на редица кервани, които сноват от една улица в друга, да пренасят венците на тия нещастни хора, които въпреки всичко, въпреки че са производители, че работят, нямат щастието да имат свои жилища. Те търсят своето щастие тук-там. Прокуждат ги от едно място на друго. Това важи особено за онези, които имат деца. Особено за тези, които имат повече деца, положението е страшно. Предварително се пита от самите хази: какво е твоето семейно положение, имаш ли деца? И ако се окаже, че търсещият квартира е с повече деца, тогава му се обръща гръб и положението му се влошава още повече.

В фашистко време, когато често пъти се говореше за прираст на населението, за поощрение на раждаемостта, закрила на многодетните и пр., тъкмо тогава се обръщаше гръб на бездомниците и не им се даваше никакъв подслон. Реакцията в миналото и крупните домопритежатели бяха лицемерни в своето отношение към тия обществени въпроси.

И така, огромните маси от народа бяха потискани и поставяни в такова положение, което в последствие ги тласкаше към единично разрешение на този въпрос — чрез контрабандно построяване на жилища. И ние виждаме, че от дълго време около градищата се разрастваха огромни площи, застроени с къщици, построени с оскудните средства на тия хора, построени без план, без всякаква регулация, без всякаво осветление и водоснабдяване.

Положението на тези новозастроени хора съвършено малко се различава от онова положение, в което са били преди да бъдат в тия къщурки, още повече, че новопостроените къщурки на тия хора са съвършено нехигиенични, неиздържливи на атмосферните влияния. Ние сме свидетели на много случаи, когато след пороеен дъжд или след някоя виелица стените се пропукват събарят се къщите и хората са принудени да турят черги и килими, за да се предпазват от студа, от влагата и от валежите на дъжда.

Следователно жилищната криза и по този начин не може да се разреши. Разрешението ѝ ще трябва да се постави на обществени начала, под обществени грижи, под грижите на самата държава. И ние виждаме такова начало дадено още в 1919—1920 година, когато у нас се разрази едно стихийно народно движение, което в кратко време завладя общините в редица градове. В тези общини народът, нарекъл ги тогава комуни, поиска и в бюджетите им се вписаха маса средства за обществени строежи, за разрешаване на жилищната криза. Такъв случай аз помня в онзи град, където тогава бях — Варна. Варненската община тогава беше вписала в своя бюджет 18.000.000 лв. за 1920 г. с задача да построи жилища за нуждаещите се варненски граждани. И тогавашните управници, в лицето на министъра на вътрешните работи, на този Пастухов, г-н Пастухов, върлят враг на българския народ, с един замах залици вписаното в бюджета перо за обществен строеж за бездомниците, за трудещите се във Варна. Отношението на властниците в миналото по този въпрос беше винаги отрицателно. Те се стремяха всячески да влошат положението на бездомническите маси. И когато вече беше се разраствала една епидемия на строеж на къщурки около градищата, ние видяхме тогава властниците да предприемат хунски поход срещу бездомниците. Мобилизирани бяха всички административни органи, главно пожарните команди, и с всичката си стръв те се нахвърлиха върху новопостроените къщурки и ги разрушаваха. Тогава бездомническите квартали се преобрънаха в бойно поле — писъци, камъни върху пожарните команди и побоища. Такава беше картината в миналото, която продължи през всичкото време на властващата реакция и на фашизма. Грижи имаше дотолкова, доколкото можеше да се проважда една страшна експлоатация и грабеж върху трудещите се, върху нуждаещите се от жилища български граждани.

С настоящия законопроект вече се поставя задача да се урегулира това положение, като се превърне голяма част от грижите за строителство върху общините. Едно такова начало прави чест на новата отечественофронтска власт, която действително доказва с настоящия законопроект, че тя винаги в своята политика се съобразява с нуждите на масите. И тя върви решително към изпълнение на тая политика — към задоволяване нуждите на масите, към защита интересите на трудените маси от градовете и селата.

Ние трябва да констатираме, че жилищната криза, жилищният въпрос не е само местен, наш — той е повсеместен и става наистина един от най-важните и най-големите социални въпроси. На него трябва да се обърне сериозно внимание. Ние не се съмняваме, че правителството на Отечествения фронт ще направи всичко възможно, действително да отговори на тия нужди. Ние вярваме решително в това.

Но същевременно трябва да подчертаем, че липсват строителни материали. Те липсват не по вина на другото, а по вина на фашизма, на фашистката власт, която допусна германските поробители в нашата страна, постави им на разположение всички строителни материали. Ние знаем, че в късо време дървеният строителен материал се измъкна из страната; желязото — също; циментът също. Германците, като истински господари на българското стопанство, ги изнесоха от страната, строеха си удобни жилища, строеха за себе си бункери и ограбиха българския народ, оставиха го в плачевно положение, за да не може сега да провежда строителство и да задоволи своите настоящи нужди. Властта на фашизма и на реакцията допринесе за разрушаването на страната, за оголване на страната, за отегчаване на положението ѝ, за да не може тя да развие по-широк размах за строителство, за по-сериозно реализиране на своята задача за ликвидиране с този голям въпрос — жилищния въпрос.

Ние трябва да подчертаем, че политиката на Отечествения фронт се изразява в таква насока. Ние виждаме, че в програмата на Отечествения фронт се поставя за задача отсега нататък да се влезе в курс на истинско строителство. Газонра се, строителството у нас осъдено на жилища ще трябва да се постави на нови, научни начала. Не бива да се допуска отсега нататък да се строят такива схлушени къшурки, в които да се израздат хората, да чезнат, да гният в тях. Напротив, трябва да се строят модерни постройки, по всички изисквания, с всички удобства, с хигиена, със слънце, дори и естетика и красота, обикржени с паркове и, разбира се, да отговарят на времето — на отечественофронтовското време. И ние смятаме, че действително нашата политика, политиката на Отечествения фронт, не може да бъде друга, освен да върви в тази посока. Не случайно е това, което виждаме да се наближава като мероприятие за бъдещето — строителството, което тук в София продължава. Строят се модерни работнически жилища. Имаме проекти за постройка и на комбинати. В Провадия ние предвиждаме постройката на един химически комбинат, при които ще изникне един нов град от 5.000 души. Жилищата в него ще отговарят на изискванията на новото строителство, ще бъдат построени при спазването на всички технически и хигиени изисквания. Ще се построят удобни жилищни помещения.

Ние не се съмняваме, че в нас от страна на о. ф. правителство ще се разрази една огромна строителна политика, която ще позволи на трудещите се, които са в много окаяно положение днес, час по-скоро да се освободят от непрекъснатия кошмар и тормоз. В това отношение трябва да вземем за пример това, което се прави вече от дълги години в Съветския съюз. В Съветския съюз, както знаете, навсякъде никнат всеки ден нови и нови заселци и градове с най-модерни и хигиенични постройки, предназначени за трудещите се маси. Това е добър пример и за нас. С всички сили ние ще трябва да следваме този пример, за да можем да отговорим на нуждите на българските трудещи се маси.

Що се касае до разрешаването на жилищния въпрос, трябва да казвам, че Българската работническа партия (комунисти) никога не е гледала с безразличие на този въпрос, че тя винаги е била тревога, винаги е настоявала за час по-скорошното разрешаване на жилищния проблем, че тя винаги е заставала на страната на тези, които изнемогват, на страната на тези, които са тормозени, онеправдани — на страната на трудещите се маси у нас. Последователна на себе си и на своята политика, Българската работническа партия (комунисти) ще продължава и занапред да бие тревога в това направление, за да може един път завинаги да се ликвидира с това страшно социално зло.

От името на парламентарната група на Работническата партия заявявам, че ние ще гласуваме единодушно законопроекта с пълното съзнание, че вършим едно велико дело в полза и от интерес за трудещите се маси в нашата страна. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Няма други оратори записани. Ще пристъпим към гласуване.

Който приема на първо четене законопроекта за строеж на общински жилища, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка пета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за временна задължителна служба на техниците с висше образование.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за временна задължителна служба на техниците с висше образование

Г-да народни представители! Следващите времена надолжа на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството, изключителни задачи за възстановяване на народното стопанство чрез направата и поддържането на пътищата, направата и възстановяването на много държавни и обществени сгради и други. Изпълнението на тези задачи не може да се проведе с редовния технически персонал на министерството.

Опитите на министерството да привлече на служба техниците с висше образование, останаха безрезультатни. Нещо повече, много от служителите напускат службите си доброволно, и то през време на строителния сезон, и така се разстроиват строителните мероприятия, като се нанасят големи щети на народното стопанство.

Считайки, че в днешните времена общественият и държавен интерес трябва да бъде поставен по-високо от личния такъв, министерството намира за уместно и обществено оправдано да се наложи на инженерите и архитектите задължителна служба за определено време.

Като излагам горното, моля, г-да народни представители, да гласувате и одобрите представения законопроект.

Гр. София, август 1946 г.

Министър на обществените сгради, пътищата и благоустройството: Г. Драгнев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за временна задължителна служба на техниците с висше образование

Член единствен. Дава се право на министъра на обществените сгради, пътищата и благоустройството да назначава или командирова на длъжности под ведомството на министерството му техници с висше образование на свободна практика, както и да за-

държа такива на заемани от тях длъжности за срок до една година.

Техник с висше образование, който не заеме такава служба или напусне заеманата от него такава, без разрешението на министъра на обществените сгради, пътищата и благоустройството се лишава от право на свободна техническа практика до три години с заповед на същия министър.

Този закон има действие две години от обнародването му.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Г-н министърът на обществените сгради, пътищата и благоустройството, се замества от г-на министъра на вътрешните работи. Няма записани оратори. Ще пристъпим към гласуване.

Който приема на първо четене законопроекта за временна задължителна служба на техниците с висше образование, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка шеста от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на чл. 7 от закона за предприемачите-строители.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение на чл. 7 от закона за предприемачите-строители

Г-да народни представители! Съгласно чл. 7 от закона за предприемачите-строители, са определени стойности за извършване на строежи от предприемачите-строители в следните категории:

- а) I категория — за строежи с неограничена стойност.
- б) II категория — за строежи на стойност до 10.000.000 лв.;
- в) III категория — за строежи на стойност до 4.000.000 лв.;
- г) IV категория — за строежи на стойност до 1.000.000 лв.

Също така за строеж на частно-селско стопански сгради, както и за градски и селски жилищни постройки на стойност до 500.000 лв. в окончателен завършен вид се допускат като предприемачи-строители и лица, притежаващи свидетелства за сградостроителния занаят, снабдени от Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството със свидетелства за предприемаческа правоспособност за горните строежи.

Законът за предприемачите-строители е в сила след обнародването му в „Държавен вестник“, брой 74, от 9 април 1942 г. След влизането в сила на този закон министерството извърши квалифицирането по категории на всички предприемачи-строители съгласно гореспоменатите категории. Последните не могат да наемат държавни, общински и частни строежи и извършват такива на стойности, по-големи от определените им категории.

Тези стойности за извършване строежи по категории бяха определени във времето при изготвяне на закона за 1940—1942 г., когато конюнктурата и индексът на поскъпване на цените бяха при друго ниво от настоящото.

Сега, при настъпващия строителен сезон, поскъпването на цени на строителни материали, надници, транспорт, данъци и задължения по социално законодателство, което се равнява според последните сведения на държавната статистика в размер от 5—6 пъти от онзи индекс, в което време се изработваше законът за предприемачите-строители, се намираме пред съвсем нова обстановка за наемане и извършване строежи от предприемачите-строители.

Върховният технически съвет при Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството, на основание чл. 7 от закона за Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството и след като се занимава с предстоящата дейност на предприемачите-строители, с оглед на правилното изпълнение на строежите в страната, за да даде възможност на предприемачите-строители за по-голямо съревноуване при вземане участие в търгове и изпълнение строеж, намира за първа необходимост, да изменение на закона за предприемачите-строители, като временна мярка да коригира стойностите на категориите, поставени в чл. 7 от закона за предприемачите-строители, в размер на увеличение пет пъти от сегашните им стойности.

Като излагам горното, моля, г-да народни представители, да гласувате и одобрите представения законопроект.

Гр. София, август 1946 г.

Министър на обществените сгради, пътищата и благоустройството: Г. Драгнев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение на чл. 7 от закона за предприемачите-строители

Параграф единствен. Размерът на стойностите за строежи, определени в чл. 7 от закона за предприемачите-строители, отнасяща се за компетентността на същите, поради поскъпването на живота от 1942 г. насам, се увеличава пет пъти, както следва:

II категория от 10.000.000 лв. се увеличава на 50.000.000 лв.;

III категория от 4.000.000 лв. се увеличава на 20.000.000 лв.;

IV категория от 1.000.000 лв. се увеличава на 5.000.000 лв. и в забележката на чл. 7 стойността 500.000 лв. се увеличава на 2.500.000 лв.

Същото увеличение 5 пъти се отнася занапред и за стойностите на извършените строежи при преминаване в по-горна категория.

Председателствуваш д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител Младен Карталев.

Младен Карталев (зв): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Струва ми се, че законопроекта за изменение на закона за предприемачите-строители се внася много късно. Най-уместно щеше да бъде, ако законопроектът за строителите, който урежда цялостното положение, контролата и отговорностите на строителите, беше внесен още в началото на строителния сезон. Този законопроект е изработен още през м. февруари, внесен е в Министерския съвет и не е станал още закон. Причините за това закъснение аз не зная, но зная това, което всички тук знаем. В миналото строителите потискаха с фатални срокове и други положения своите колеги по-слаби, макар и способни, строители. Тенденцията е била: по-малко строители, за да има тлъсти печалби.

Нашата власт трябва да съобрази това положение и да възстанови правата и определи отговорностите на всички строители без изключение. Така ние ще успеем в едно по-кратко време, отколкото се предполага, да възстановим разрушенията и да изградим нова и благоденстваща България.

Ето защо аз ви моля, тъй като законопроектът за строителите още не е предложен на вашето внимание, да се съгласите, щото към настоящия законопроект да се прибави следната забележка: „Запарените предприемачи-строители (физически лица), които са пропуснали да подновят своите свидетелства за предприемаческа правоспособност, съгласно чл. 34 от закона за предприемачите-строители, могат да сторят това в срок до 6 месеца, като представят изискуемите се документи по членове 7 и 34 от същия закон, за да им се определи категорията.“

С това ние ще премахнем липсата на компетентни строители и ще дадем възможност на повече кадри такива да се заплетат в по-скорошното възстановяване и изграждане на нашата родинка.

Не може да се допуска, едно лице, един път дипломирано от едно компетентно министерство, да бъде лишавано без причини от своята диплома и от своите права.

Аз се надявам, че групата на народния съюз „Звено“, която нямах време да сезирам, както и останалите парламентарни групи, които се намират тук, ще гласуват законопроекта по принцип, като вярвам, че предложената забележка ще бъде прибавена към настоящия законопроект, който ще има действие до влизане в сила на закона, който ще уреди цялостно положението, задълженията и отговорностите на предприемачите-строители, проектът за който е готов, обаче още не е представен на вашето внимание.

Председателствуваш д-р Пенчо Костурков: Няма записани други оратори. Ще пристъпим към гласуване.

Който приема на първо четене законопроекта за изменение на чл. 7 от закона за предприемачите-строители, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка седма от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за разрешаване на министъра на правосъдието да сключи заем от Българската земеделска и кооперативна банка за нуждите на работилниците и стопанствата при затворите.

Г-н министърът на правосъдието се представлява от г-на министъра на вътрешните работи.

Спиро Трингов (зв): Правя предложение да не се четат мотивите към законопроекта.

Председателствуваш д-р Пенчо Костурков: Има предложение да не се четат мотивите към законопроекта. Който са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за разрешаване на министъра на правосъдието да сключи заем от Българската земеделска и кооперативна банка за нуждите на работилниците и стопанствата при затворите

Чл. 1 Разрешава се на министъра на правосъдието да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне заем в размер на 100.000.000 лв. за нуждите на работилниците, земеделските стопанства и другите предприятия при затворите.

Средствата на заема ще се използват изключително за нуждите, посочени в чл. 46 от закона за работата на затворниците, публикуван в „Държавен вестник“, брой 67, от 27 февруари 1922 г.

Чл. 2 Заемът се отпуска при следните условия:

а) Българската земеделска и кооперативна банка открива текуща сметка на Организацията на работата на затворниците (ОРЗАТ). Бивши „Фонд за подобрене затворното дело в България“, по която ще броят суми до пълния размер на заема.

б) Текущата сметка ще бъде при 6.5% годишна лихва, капитализирана шестмесечно, и срок на използване до 30 декември 1950 г.

в) На 30 декември 1950 г. изискуемите средства, заедно със следващите им се лихви, се препращат в анюнтетен заем при 6.5% годишна лихва и срок на издължаване 10 години, платим чрез шестмесечни анюнтети, с падежи 30 юни и 30 декември.

Падежът на първия анюнтет ще бъде 30 юни 1951 г.

Чл. 3 Изплащането на заема ще стане от организацията на работата на затворниците (ОРЗАТ) чрез получаваните от същата приходи на работилниците и стопанствата при затворите по следния начин: следващите се лихви по текущата сметка до 30 декември

1950 г. ще се внасят редовно при шестмесечното олихвяване на сметката, а начинай от 30 юни 1951 г. чрез редовни шестмесечни анюнтети.

Чл. 4. Освобождават се от всякакъв герб, данъци, такси, бери и др. всички книжа и сметки, свързани с откриването, упражняването и изплащането на заема.

(Ето мотивите към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за разрешаване на министъра на правосъдието да сключи заем от Българската земеделска и кооперативна банка за нуждите на работилниците и стопанствата при затворите

Г-да народни представители! В страната има всичко двадесет и три затвора. Те се намират в градове, където има областни съдилища.

Средното число на затворниците в тях е около 6—7 хиляди човека, от които 5—6 хиляди са напълно работоспособни.

Главното средство за поправление — превъзпитаване и облагодияване на осъдените — е производителният труд.

На това основание министерството на правосъдието е прокарало, и сега е в сила, специален закон за работа на затворниците.

Съгласно чл. 41 от този закон, при министерството бе учреден „Фонд за подобрене затворното дело“. Този фонд до 1934 г. се управляваше автономно от министъра на правосъдието, като капиталите му се внасят в Българската земеделска и кооперативна банка.

През нея година се отмени автономията на фонда, а за събраните капитали се нареди да се внасят в приход на държавното съкровище.

Практиката показва, че така създаденото положение дава не добри резултати върху организацията на работата в затворите. Работилниците и земеделските стопанства при затворите започнаха да се разстройват и приходите от тях ежегодно да намаляват.

Ето защо, за да се даде импулс на тези предприятия при затворите, през 1939 г. в бюджета на Министерството на правосъдието се прокарва нови законоположения, по силата на които бе възстановена автономността, досежно управлението на приходите и разходите само на организираната работа в работилниците и стопанствата при затворите. Това право на автономно управление от министъра на правосъдието обаче засяга само приходите и разходите, добити чрез оборотните капитали. Такива бяха отпуснати от държавата общо за всички работилници и стопанства — 14.000.000 лв. По-късно работата показа, че и тази сума е недостатъчна и затова в бюджета на министерството за настоящата финансова година се предвидиха нови 20.000.000 лв. в сега министерството разполага с 34.000.000 лв. оборотни капитали, сума пак далеч недостатъчна да задоволи, особено в днешно време, всички нужди на тези предприятия. Така, досегашните постройки, служещи за работилници, ще трябва постепенно да бъдат разширени и снабдени с нови мощни машини за работа. Собствената земя на стопанствата, възлиза сега кръгло на около 6.000 декара, подлежи да бъде увеличена. За това вече, съгласно чл. 9 от новия закон за трудовата поземлена собственост, са направени съответните постъпки. Това пък увеличаване на работната земя ще наложи снабдяването на стопанствата с нови земеделски машини, уреди, работен добитък и др.

Направено всичко това, ще даде възможност, тези работилници и стопанства да бъдат активизирани до степен на пълна самозадържа, т. е. затворниците да се самозадържат, а не да тежат върху държавния бюджет. По този начин ще бъде осъществена не само показателната политика на министерството, относно поведението на осъдените, но ще бъде осъществена и стопанската програма на днешното отечественофронтовско правителство.

За набавяне достатъчно парични средства за оборотен капитал на работилниците и стопанствата при затворите, министерството взе във връзка и направил предложение на Българската земеделска и кооперативна банка за отпускане заем на организацията на работата на затворниците (ОРЗАТ), бивши „Фонд за подобрене затворното дело в България“, в размер на 100 милиона лева, като сумите по заема се използват изключително само за нуждите, посочени в чл. 46 от закона за работата на затворниците.

Това предложение на министерството е прието от управителния съвет на банката с протокола на съвния, под № 85 от 3 юли т. г., който е одобрил изготвения законопроект за сключването на заема.

Като излагам горното, моля, г-да народни представители, да обсъдите и гласувате предложения законопроект.

Гр. София, август 1946 г.

Министър на правосъдието: Л. Коларов)

Председателствуваш д-р Пенчо Костурков: Няма записани оратори. Ще пристъпим към гласуване:

Който приема на първо четене законопроекта за разрешаване на министъра на правосъдието да сключи заем от Българската земеделска и кооперативна банка за нуждите на работилниците и стопанствата при затворите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка осма от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 200.000.000 лв. за постройка на сграда за физико-математическия факултет при Университета „Св. Климент Охридски“ — София.

Моля г-на секретаря да докладва законопроекта на второ четене.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„ЗАКОН

за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 200.000.000 лв. за постройка на сгради на физико-математическия факултет при Университета „Св. Климент Охридски“ — София.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„Чл. 1. Разрешава се на министъра на финансите да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне заем в размер на 200.000.000 лева, средствата на който да се използват изключително за постройка на сгради за физико-математически факултет при Университета „Св. Климент Охридски“ — София.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат чл. 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„Чл. 2. Заемът се разрешава при следните условия:

а) Българската земеделска и кооперативна банка открива текуща сметка на Университета „Св. Климент Охридски“ — София, респективно на физико-математическия факултет, по нареждане на който внася на приход в държавното съкровище необходимите суми до пълния размер на заема.

Последната частична сума по заема следва да се внесе в държавното съкровище най-късно до 31 декември 1949 г.

Отделните частични суми по заема ще носят 6% годишна лихва, считано от деня на внасянето им в държавното съкровище, като същата се капитализира шестмесечно.

б) Изтеглените суми по заема до 31 декември 1949 г., ведно със следувемите им се 6% лихви, се превръщат на 1 януари 1950 г. в анюитетен заем, платим в срок от 10 години, при 6% годишна лихва, с редовни шестмесечни анюитети с падежи 30 юни и 30 декември.

Падежът на първия анюитет е 30 юни 1950 г.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„Чл. 3. Необходимите кредити за изплащането на шестмесечните анюитети по заема се предвиждат ежегодно в бюджета на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Подпредседател: Д-Р ПЕНЧО КОСТУРКОВ

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„Чл. 4. Освобождават се от всякакъв герб, данъци, такси, берни и др. всички книжа и сметки, свързани с откриването, упражняването и изплащането на заема.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка девета от дневния ред — второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на чл. 1 от закона за хигиената и безопасността на труда.

Тъй като г-н министърът на социалната политика изказа желанието да пристъпва, когато се разглежда законопроекта, ще отложим тази точка от дневния ред.

Пристъпваме към точка десета от дневния ред — второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за уреждане имуществените последици от отмяната на противоеврейските закони.

Тъй като комисията не е готова, ще отложим и тази точка от дневния ред.

С това дневният ред за днешното заседание е изчерпан.

Съобщавам, че от Министерството на войната е постъпил законопроект за изменение и допълнение на наредбата-закон за признаване за пенсия времето, прекарано във от служба, и за придобиване правата по членове 31 и 32 от закона за военните лица на офицерите, изброени в царски заповеди № № 119 и 136, от 14 септември 1944 г., публикувани в „Държавен вестник“, брой 201, от 30 август 1945 г.

Законопроектът е раздаден на г-да народните представители и ще се постави на днешен ред.

Председателството предлага за утрешното заседание, 8 август, 15 ч. следния дневен ред:

Второ четене на законопроектите:

1. За санаторно курортно управление.
2. За трудово мобилизиране на безземници и празноскутици.
3. За строеж на общински жилища.
4. За временна задължителна служба на техниците с висше образование.

5. За изменение на чл. 7 от закона за предприемачите-строители.

6. За разрешение на министъра на правосъдието да сключи заем от Българска земеделска и кооперативна банка за нуждите на работилниците и за стопанствата при затворите.

7. За изменение и допълнение на чл. 1 от закона за хигиената и безопасността на труда.

8. За изменение и допълнение на наредбата-закон за уреждане на имуществените последици от отмяната на противоеврейските закони.

Които г-да народни представители приемат предложения дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Заседанието се вдига.

(Вдигнато в 20 ч. 53 м.)

Секретари: { ГЕОРГИ ХРИСТОВ
Д-Р ГЕОРГИ СЛАВЧЕВ

За началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ